

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΔΠΧΑ 9: Μελέτη περίπτωσης

του/της

Σταματίας Ιωάννου

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Οκτώβριος 2021

Περίληψη

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό την διεξαγωγή μίας λεπτομερούς ανάλυσης αναφορικά με το νέο λογιστικό πλαίσιο για τα χρηματοπιστωτικά μέσα, το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9. Δημοσιεύτηκε στις 24 Ιουλίου του 2014 από το Συμβούλιο Διεθνών λογιστικών προτύπων με στόχο την βελτίωση της χρηματοοικονομικής αναφοράς για τα χρηματοοικονομικά μέσα, αντιμετωπίζοντας και τις ανησυχίες που προέκυψαν σε αυτόν τον τομέα κατά την διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Επίσημα εφαρμόστηκε από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα την 1^η Ιανουαρίου του 2018, αντικαθιστώντας το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39, το οποίο είχε τροποποιηθεί και επικριθεί αρκετές φορές στο παρελθόν. Το νέο πρότυπο έφερε ριζικές αλλαγές στον λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών προϊόντων, όπως στην επιμέτρηση και ταξινόμηση.

Στην εν λόγω εργασία, αναλύονται οι αλλαγές που επέφερε η μετάβαση αυτή, έχοντας ως κύριο πλαίσιο αναφοράς τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα, αρχικά γίνεται μία παρουσίαση του νομικού πλαισίου που διέπει τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και μία ανάλυση των αλλαγών που επέφερε η μετάβαση. Εν συνεχεία περνώντας στο κύριο και βασικό μέρος της εργασίας, παρουσιάζονται και αναλύονται οι οικονομικές επιπτώσεις στις οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9.

Εν κατακλείδι, παρουσιάζονται και σχολιάζονται τα συμπεράσματα των αποτελεσμάτων της έρευνας σχετικά με το εάν και κατά πόσο το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 είχε εν τέλει θετική ή αρνητική επίδραση.

Λέξεις κλειδιά: ΔΠΧΑ 9, Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, Χρηματοοικονομικά Μέσα, Τράπεζες.

Abstract

The following paper deals with the new accounting framework for financial instruments, the International Financial Reporting Standard 9. Published on 24 July 2014 by the International Accounting Standards Board with the aim of improving the financial reporting of financial instruments, addressing the concerns that have arisen in this area during the financial crisis. The Official Implementation was made by the financial institutions on January 1, 2018, replacing International Accounting Standard 39, which had been amended and prevailed several times in the past. The new standard brought radical changes to the accounting treatment of financial products, such as in measurement and classification area.

In this paper, the changes brought about by this transition are analyzed, having as main reference frame the Greek financial institutions. To be more thorough, first of all there is a presentation of the legal framework governing financial products and an analysis of the changes that brought about the transition. Then, passing to the main and basic part of the thesis, the financial effects on the financial statements of the Greek financial institutions are presented and analyzed, with the application of IFRS 9.

In conclusion, the results of the research are presented and commented on whether and to what extent the International Financial Reporting Standard 9 ultimately had a positive or negative effect.

Keywords: IFRS 9, Financial Institutions, Financial Instruments, Banks.

Περιεχόμενα

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	6
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	8
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	8
1.3 ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	10
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
2.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	13
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
3.2 ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ.....	13
3.3 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 32: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ.....	14
3.4 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 7 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ: ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	16
3.5 ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 39 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ.....	18
3.6 ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 9 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ..	20
3.7 ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΔΠΧΑ 9 ΜΕ ΤΟ ΔΛΠ 39.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ	29
4.1 ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΠΧΑ 9 ΚΑΙ Η ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.....	29
4.2 ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΠΧΑ 9 ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ	32
4.3 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ.....	34
4.4 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ.....	35
4.5 ΣΥΝΟΨΗ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ.....	38
5.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	38
5.2 ΔΕΙΓΜΑ ΈΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΛΟΓΙΑ.....	38
5.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	38
5.4 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ IFRS 9 ΣΤΑ ΊΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	41
5.5 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΔΠΧΑ 9 ΛΟΓΩ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ.....	42
5.6 ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΖΗΜΙΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΛΑΤΩΝ.....	45
5.7 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΛΠ 39 ΚΑΙ ΤΟ ΔΠΧΑ 9.....	45
5.8 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΑΝΕΙΑΚΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΔΠΧΑ 9	47
5.9 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΔΠΧΑ 9.....	48
5.10 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΠΧΑ 9 ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ	51

5.11 Η ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΔΠΧΑ 9 ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΕΝΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΝ ΜΟΝΤΕΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	54
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	56

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Πίνακας 5.4: Συνολική επίπτωση από την μετάβαση στο IFRS 9	Σελ. 40
Πίνακας 5.5: Επίδραση κατά την μετάβαση στο IFRS 9 από τον σχηματισμό πρόσθετων προβλέψεων απομείωσης.	Σελ. 42
Διάγραμμα 5.5: Τοις % απόδοση κατά την μετάβαση στο IFRS 9 την 01.01.2018	Σελ. 43
Πίνακας 5.6: Μεταβολή προβλέψεων Αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δανείων και απαιτήσεων κατά την μετάβαση στο IFRS 9	Σελ. 44
Διάγραμμα 5.7: Σύγκριση ζημιών απομείωσης για τα έτη από 2016 έως 2019	Σελ. 45
Πίνακας 5.8: Διάρθρωση και μεταβολή δανειακού χαρτοφυλακίου για το έτος 2018	Σελ. 46
Διάγραμμα 5.8: Τοις % μεταβολή στο σύνολο δανείων και απαιτήσεων για το έτος 2018	Σελ. 47
Πίνακας 5.9.1: Επιπτώσεις στον δείκτη CET1 κατά την μετάβαση στο IFRS 9 την 01.01.2018	Σελ. 48
Πίνακας 5.9.2: Επιπτώσεις στον δείκτη CET1 από την μετάβαση στο IFRS 9 την 31.12.2018	Σελ. 49
Διάγραμμα 5.10: Λογιστικές και εποπτικές προβλέψεις απομείωσης	Σελ. 50
Διάγραμμα 5.11: Κανονιστική άποψη προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 – 31.12.2017 (εξωτερικός κύκλος) 31.12.2018 (εσωτερικός κύκλος)	Σελ. 51

Συντομογραφίες

ΔΛΠ: Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

ΔΠΧΑ: Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

ΕΚΤ: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

ΜΕΔ: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια

CRD: Capital Requirements Directives

CRR: Capital Requirements Regulation

ECLs: Expected Credit Losses

FVOCI: Fair Value through Other Comprehensive Income

FVTPL: Fair Value through Profit and Loss

G20: Group 20

IAS: International Accounting Standard

IASB: International Accounting Standards Board

IASC: International Accounting Standards Committee

IFRS: International Financial Reporting Standard

IRB: Internal Ratings-Based Approach

PD: Probability of Default

PIT: Point-in-time

RWAs: Risk Weighted Assets

SA: Standardised Approach

SCRAs: Specific Credit Risk Adjustments

SICR: Significant Increase in Credit Risk

TTC: Through-the-cycle

Κεφάλαιο 1^ο

Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτελούν σημαντικό κομμάτι της οικονομικής ζωής, καθορίζοντας σε μεγάλο βαθμό το επίπεδο διαβίωσης και την ανάπτυξη ενός τόπου. Για το λόγο αυτό κάθε αλλαγή, τροποποίηση ή αντικατάσταση προτύπου επηρεάζει γενικά την οικονομική πραγματικότητα. Μία τέτοια αλλαγή αποτέλεσε και η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9.

Η παρούσα εργασία ασχολείται με αυτό το νέο λογιστικό πλαίσιο για τα χρηματοοικονομικά μέσα που εισήχθη, το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 (ΔΠΧΑ 9). Η τελική του έκδοση τελειοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2014 από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) και ήρθε επίσημα σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2018 αντικαθιστώντας το προηγούμενο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 (ΔΛΠ 39, 2000), το οποίο τροποποιήθηκε και επικρίθηκε πολλές φορές. Ο σκοπός του νέου προτύπου είναι να ξεπεράσει τα ελαττώματα και τις πολυπλοκότητες του προκατόχου του, εισάγοντας απλούστερους και πιο διαισθητικούς κανόνες που επιτρέπουν την έγκαιρη αναγνώριση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Εγκεκριμένο από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το IASB ανέπτυξε το ΔΠΧΑ 9 σε τρεις φάσεις, στην ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, στην απομείωση και στην λογιστική αντιστάθμιση κινδύνων. Η παρούσα ανάλυση επικεντρώνεται κυρίως στις ρυθμίσεις που αφορούν το νέο μοντέλο απομείωσης για χρηματοπιστωτικά μέσα λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις στον τραπεζικό κλάδο. Οι τράπεζες και εν γένει χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επηρεάζονται σημαντικά από την εφαρμογή των λογιστικών προτύπων λόγω της μαζικής παρουσίας χρηματοοικονομικών μέσων στις οικονομικές τους καταστάσεις αλλά και της πιστωτικής τους δραστηριότητας ως βασικής δραστηριότητας. Εκτός από την προσαρμογή στις νέες αρχές που ορίζονται στον τομέα των χρηματοπιστωτικών μέσων, οι τράπεζες θα πρέπει επίσης να πληρούν τις απαιτήσεις που τους επιβάλλονται από τους τραπεζικούς κανονισμούς προληπτικής εποπτείας, τις λεγόμενες συμφωνίες της Βασιλείας.

1.2 Σκοπός Εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί σε πρώτη φάση η κατανόηση του θεσμικού πλαισίου των χρηματοοικονομικών μέσων, αλλά και ο εντοπισμός διαφορών στις οικονομικές καταστάσεις κατά την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9. Εν συνεχεία γίνεται ανάλυση της δεύτερης φάσης, της έρευνας, η οποία θα βασιστεί στα εξής:

- Ποιες οι επιπτώσεις από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 στην απομείωση των χρηματοοικονομικών προϊόντων και ποιες στα ίδια εποπτικά κεφάλαια,
- και κατά πόσο οι αλλαγές που προέκυψαν είχαν θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζικών ομίλων.

1.3 Δομή Εργασίας

Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από 6 κεφάλαια. Στο 2^ο κεφάλαιο πραγματοποιείται η βιβλιογραφική επισκόπηση αποτελούμενη από διάφορα άρθρα και έρευνες αναφορικά με τα χρηματοοικονομικά μέσα, τα ΔΛΠ και τα ΔΠΧΑ που αφορούν την εν λόγω εργασία. Εν συνεχεία, στο 3^ο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά του θεσμικού πλαισίου των χρηματοοικονομικών μέσων και αναλύονται τα ΔΛΠ 32, ΔΠΧΑ 7, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 9. Στο 4^ο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στην αλληλεπίδραση του ΔΠΧΑ 9 με το κανονιστικό πλαίσιο και το πλαίσιο της Βασιλείας, ενώ περνώντας στο 5^ο κεφάλαιο, αναφέρεται ο σκοπός της έρευνας, η μεθοδολογία, το δείγμα αλλά και τα ευρήματα. Τέλος στο 6^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας, σχολιάζοντας τα ευρήματα και προτείνοντας τυχόν μελλοντικές έρευνες.

Κεφάλαιο 2^ο

Βιβλιογραφική Επισκόπηση

2.1 Εισαγωγή

Το δεύτερο κεφάλαιο εστιάζει στην ανασκόπηση ελληνικών και ξένων επιστημονικών ερευνών, κύριο θέμα των οποίων αποτελεί η εφαρμογή του Διεθνούς προτύπου χρηματοοικονομικής αναφοράς 9, μετά το Διεθνές λογιστικό πρότυπο 39, καθώς και οι διαδικασίες που πραγματοποίησαν οι τράπεζες για μια ομαλή μετάβαση. Κύρια πηγή αυτών των ερευνών αποτελεί η ξένη βιβλιογραφία, στην οποία εντοπίζονται αρκετές έρευνες σχετικά με την υιοθέτηση του προτύπου και την στάση των τραπεζών, εν αντιθέσει με την ελληνική βιβλιογραφία, η οποία είναι αρκετά περιορισμένη.

2.2 Ερευνητική Βιβλιογραφία

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, αποτελούν λογιστικές πρακτικές, αναγνωρισμένες σε διεθνές επίπεδο, υπό την μορφή κανόνων. Στην Ελλάδα και γενικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά το 2005 και έκτοτε έχουν επιφέρει και υποστεί αρκετές τροποποιήσεις, προσελκύοντας το ενδιαφέρον διαφόρων ερευνητών και οικονομολόγων, αναφορικά με τα αποτελέσματα αυτών των τροποποιήσεων αλλά και κατά πόσο πραγματοποιήθηκαν αυτές. Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με τα ΔΛΠ 39 και ΔΛΠ 32, από την χρηματοπιστωτική κρίση και έπειτα δέχτηκαν αρκετές αρνητικές κριτικές, οδηγώντας εν ολίγοις στην αντικατάστασή τους από τα ΔΠΧΑ 9 και ΔΠΧΑ 7 αντίστοιχα.

Τον αντίκτυπο της τροποποίησης του ΔΛΠ 39 μελέτησε και παρουσίασε ο Fichter το 2011, αναφορικά με τους κανόνες ταξινόμησης των περιουσιακών στοιχείων. Μελέτησε ένα δείγμα 219 τραπεζικών ιδρυμάτων της Ευρώπης και συμπέρανε πως περίπου το 33% αυτών έλαβαν θετική επίπτωση από την τροποποίηση αυτή με τους δείκτες ROE και ROA να εμφανίζονται αισθητά βελτιωμένοι.

Ακόμη μία έρευνα που έρχεται να επιβεβαιώσει την πολυπλοκότητα των ΔΛΠ 39 και ΔΛΠ 32, διεξήχθη από την Ernst & Young το 2006. Η μελέτη υποστηρίζει ότι τα πρότυπα αυτά εκτός από ιδιαίτερος πολύπλοκα έρχονται και σε αντίθεση με ορισμένα άλλα πρότυπα και τις αρχές τους. Αναφορικά με το ΔΛΠ 39, η πλειονότητα των ανησυχών σχετίζονται με την αναγνώριση και την επιμέτρηση κατά κύριο λόγο, οδηγώντας έτσι στο πόρισμα ότι η εφαρμογή όλων των ΔΛΠ είναι περίπλοκη. Αυτός αποτέλεσε και τον βασικό λόγο που η IASB προχώρησε στην έκδοση των ΔΠΧΑ, με ορισμένα από αυτά να λειτουργούν συμπληρωματικά και άλλα να αντικαθιστούν πλήρως παλιά και πολύπλοκα πρότυπα, όπως το ΔΛΠ 39 από το ΔΠΧΑ 9.

Μελέτες πραγματοποιήθηκαν και για τα καινούρια πρότυπα. Μία από αυτές κάνει αναφορά στο ΔΠΧΑ 7, από τους Brudburry and Hooks, με θέμα το ΔΠΧΑ 7 και τις επιδράσεις από την εφαρμογή του στις οικονομικές καταστάσεις των οικονομικών οντοτήτων της Νέας Ζηλανδίας. Η έρευνα έδειξε ότι σχεδόν το 90% των οντοτήτων επηρεάστηκε από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 7, ωστόσο η επιρροή στην πλειονότητα αυτών ήταν ήπια έως μηδαμινή.

Σε ένα πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο της επίδρασης των ΔΠΧΑ, κινείται η μελέτη των Capullo and Vinciguera το 2014. Η έρευνα βασίστηκε στην μελέτη επίδρασης των ΔΠΧΑ 9 και

ΔΠΧΑ 7 στην ρευστότητα των τραπεζικών ιδρυμάτων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι με την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, υπήρξε βελτίωση στην μέθοδο ταξινόμησης και επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών μέσων (δύο από τις κύριες αιτίες της χρηματοπιστωτικής κρίσης). Επιπλέον φανερό γίνεται ότι οι νέες διατάξεις θα βελτιώσουν σημαντικά την παρεχόμενη πληροφόρηση, ενώ η μεγαλύτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στα επιχειρηματικά μοντέλα και στα χαρακτηριστικά της ρευστότητας.

Αναφορά στην επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια κάνει η μελέτη του Novotny–Farkas (2016). Οι βασικές παρατηρήσεις που εξάγονται από την έρευνα αυτή είναι ότι αρχικά ο δείκτης CET1 προβλέπεται να μειωθεί, λόγω της μετάβασης από το ένα μοντέλο απομείωσης στο άλλο (incurred loss model - expected loss model), αν και σημειώνεται ότι η συνολική αυτή επίδραση θα είναι για τα πρώτα χρόνια μηδαμινή έως ήπια, εφόσον τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επιλέξουν να κάνουν εφαρμογή της μεταβατικής περιόδου. Επί πρόσθετα, οι εκτεταμένες απαιτήσεις γνωστοποίησης πιθανολογείται να συνδράμουν στην αποτελεσματικότερη λειτουργία της αγοράς, ενισχύοντας την χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Σε μία άλλη έρευνα, οι Kund και Rugilo (2018), κάνουν αναφορά στις πιθανές συνέπειες λόγω της αύξησης των ζημιών απομείωσης (cliff effect). Με βάση τα ευρήματα της μελέτης, το ΔΠΧΑ 9 ενδέχεται να συμβάλλει στην άμβλυνση αυτού του φαινομένου, έχοντας ως επακόλουθο την μειωμένη μεταβλητότητα των ζημιών απομείωσης, ενώ η πρόωρη αναγνώριση των προβλέψεων αναμένεται να αυξηθεί. Όσον αφορά την συμβολή του στην χρηματοοικονομική σταθερότητα, η έγκαιρη αναγνώριση των ζημιών απομείωσης φαίνεται να έχει θετικό αντίκτυπο, ωστόσο ο σχηματισμός υψηλότερων προβλέψεων ενδέχεται να επηρεάσει τα κεφάλαια των τραπεζικών ιδρυμάτων.

Αναφορικά με την υιοθέτηση των κανονιστικών προτύπων (Basel III), οι Lendini et al. (2017), σημειώνουν ότι συμβάλουν στην προώθηση μιας πιο προληπτικής τραπεζικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με την έρευνα, το νέο μοντέλο εισάγει τις αναμενόμενες ζημίες στα πρότυπα, μία αρκετά σημαντική καινοτομία, καθώς η αξιολόγηση των αναμενόμενων ζημιών με βάση την προοπτική διάρκειας δανείου αποτελεί μία καινούρια έννοια για το ισχύον εποπτικό πλαίσιο, με χρονικό ορίζοντα ενός έτους. Επομένως, αναμένεται βελτίωση στο πρόβλημα της αναγνώρισης πιστωτικών ζημιών, με την κάθε οικονομική μονάδα να μεριμνά για τις αναμενόμενες ζημίες και για τους δώδεκα πρώτους μήνες αλλά και για την πλήρη διάρκεια του δανείου.

Το 2014, η Deloitte δημοσίευσε την έρευνά της αναφορικά με τις εκτιμήσεις των τραπεζών για την επερχόμενη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9. Η έρευνα έγινε σε 54 τράπεζες παγκοσμίως, με το μεγαλύτερο εύρημα να αποτελεί ότι η πλειοψηφία των τραπεζών εκτιμά ότι θα χρειαστεί τουλάχιστον τρία χρόνια εφαρμογής του προτύπου, θέτοντάς τες έτσι υπό πίεση. Επί πρόσθετα, οι μισές τράπεζες εκτιμάται ότι θα χρειαστεί να αυξήσουν κατά 50% τις προβλέψεις τους σε όλους τους τύπους δανείων, λόγω των αναμενόμενων απωλειών, οι οποίες θεωρούνται από το 70% του δείγματος των τραπεζών ότι θα είναι ακόμη πιο υψηλές από τις τωρινές, οδηγώντας αναγκαστική σε αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Προχωρώντας στο 2015, η ίδια εταιρεία δημοσιεύει νέα έρευνα πάνω στο ίδιο θέμα σε 59 τράπεζες παγκοσμίως. Η νέα έρευνα έρχεται να συμπληρώσει και να επαληθεύσει την προηγούμενη, καθώς η πλειοψηφία των τραπεζών του δείγματος, εξακολουθεί να πιστεύει ότι θα χρειαστεί αύξηση κατά 50% των προβλέψεων των απωλειών δανείων, με το 85% αυτών να θεωρούν ότι οι αναμενόμενες πιστωτικές απώλειες θα υπερβαίνουν το ποσό που εκτιμάται με βάση το μοντέλο της Βασιλείας. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι το κόστος εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 διπλασιάστηκε, με το

60% των τραπεζών να δηλώνουν ότι οι διαθέσιμοι τεχνολογικοί πόροι τους δεν επαρκούν για μία ομαλή μετάβαση.

Το 2016, δημοσιεύεται η έκτη έρευνα της Deloitte, πάνω σε 91 τράπεζες παγκοσμίως αυτή την φορά. Η πλειονότητα των τραπεζών σε αυτή την έρευνα, δηλώνει ότι η αύξηση των προβλέψεων για απώλειες από δάνεια θα κυμανθεί στο 25%, ενώ το 70% αυτών αναμένουν μείωση έως και 50 μονάδες στον βασικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας. Παράλληλα η πλειοψηφία δηλώνει ότι δεν γνωρίζει πως θα ενσωματώσουν τους αριθμούς του ΔΠΧΑ 9 στις εκτιμήσεις των κεφαλαιουχικών απαιτήσεων, ενώ το 40% αυτών, δεν σκοπεύουν να δημοσιοποιήσουν ποσοτικές πληροφορίες πριν το 2018. Τέλος, εξακολουθούν να θεωρούν ότι οι διαθέσιμοι τεχνικοί και γνωστικοί πόροι δεν επαρκούν για μία ομαλή μετάβαση, δηλώνοντας ότι θα υπάρξει καθυστέρηση.

Ακόμη μία έρευνα το 2016, της Moody's Analytics, διεξάχθηκε σε ένα δείγμα 25 χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της βόρειας Αμερικής και Ευρώπης κατά το 3^ο και 4^ο τρίμηνο του 2015. Βασικός πυλώνας της έρευνας, η ανάλυση της ετοιμότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων κατά την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 και του αναμενόμενου αντίκτυπου στις προβλέψεις απομείωσης δανείων. Τα κύρια ευρήματα της έρευνας ήταν ότι το 80% των τραπεζών που έλαβαν μέρος, βρίσκονταν σε πολύ αρχικό στάδιο ετοιμότητας για την ομαλή μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 και ότι θα χρειάζονταν εξωτερική βοήθεια. Οι μεγαλύτερες προκλήσεις που αναφέρθηκαν αφορούσαν την απομείωση με βάση το ΔΠΧΑ 9 και την αναμενόμενη επίπτωση στις προβλέψεις, με σχεδόν όλους τους συμμετέχοντες να αναμένουν την αύξησή τους. Για την πρόκληση αναφορικά με την απομείωση, οι τράπεζες θα χρειαστεί να αναβαθμίσουν τις τους διαθέσιμους τεχνολογικούς τους πόρους καθώς και την υποδομή τους. Εν κατακλείδι, αν και η πλειονότητα των συμμετεχόντων θεωρεί ότι το ΔΠΧΑ 9 θα φέρει μία ομοιομορφία στην χρηματοπιστωτική βιομηχανία, αναφέρουν επίσης κάποιες σημαντικές ανησυχίες σχετικά με τις αδυναμίες και τους περιορισμούς του προτύπου.

Περνώντας στο 2017, η Ernst & Young, δημοσιεύει μία άλλη έρευνα, η οποία διεξάχθηκε σε 29 τράπεζες παγκοσμίως, με σκοπό την ανάλυση ετοιμότητας των τραπεζών ένα χρόνο πριν την επίσημη μετάβαση. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, έχει παρατηρηθεί αξιοσημείωτη πρόοδος, ωστόσο αρκετές είναι και οι προκλήσεις που παραμένουν. Αρχικά η αύξηση των προβλέψεων για απώλειες από δάνεια έχει πέσει στο 15%, ενώ αύξηση παρατηρείται κατά 0,25% του κεφαλαίου κοινών μετοχών. Επιπλέον, τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η πλειονότητα των τραπεζών δεν έχει ακριβή εκτίμηση του προϋπολογισμού για την υλοποίηση της μετάβασης, ο οποίος όπως διαφαίνεται επηρεάζεται άμεσα από το μέγεθος της τράπεζας, αλλά και από την γεωγραφική της θέση. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι, σε περισσότερες από τις μισές τράπεζες ο εκτιμώμενος προϋπολογισμός ξεπερνάει προσεγγιστικά τα 60 εκ. €.

Το 2018, χρονιά που το ΔΠΧΑ 9 τέθηκε επίσημα σε λειτουργία, η Ernst & Young δημοσιεύει τα ευρήματα της καινούριας έρευνας, η οποία και πραγματοποιήθηκε πάνω σε 20 τράπεζες παγκοσμίως. Με την 1^η Ιανουαρίου να σηματοδοτεί την απαρχή μιας καινούριας "εποχής", της μετάβασης από το ΔΛΠ 39 στο ΔΠΧΑ 9, και τις τράπεζες ωστόσο να φαντάζουν πιο απροετοίμαστες από το αναμενόμενο και πολλές αλλαγές και τροποποιήσεις να εμφανίζονται στο προσκήνιο. Παρόλα αυτά, ξεκινώντας από τα θετικά, ο αντίκτυπος στις προβλέψεις δανείων εν τέλει, ήταν μικρότερος από τον αναμενόμενο, υπάρχει σύγκλιση στην εφαρμογή πολλαπλών σεναρίων και ορισμένες από τις βέλτιστες πρακτικές σχετικά με το stress test έχουν αρχίσει να αποκρυσταλλώνονται - αλλά οι προκλήσεις εξακολουθούν να παραμένουν.

Κεφάλαιο 3ο

Θεσμικό Πλαίσιο

3.1 Εισαγωγή

Στο παρόν κεφάλαιο θα αναπτυχθεί το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τα Χρηματοοικονομικά μέσα. Ειδικότερα, θα γίνει αναφορά στα ΔΛΠ 32 και ΔΠΧΑ 7 ώστε να γίνουν κατανοητές οι αρχές που διέπουν τα Χρηματοοικονομικά μέσα. Εν συνεχεία, θα γίνει αναφορά στα ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 9, των αρχών που διέπουν τα πρότυπα αυτά, καθώς και μία σύγκριση ανάμεσα τους. Όπως έχει γίνει κατανοητό, σκοπός της εργασίας είναι ο εντοπισμός διαφορών στις οικονομικές καταστάσεις, κατά την μετάβαση από το ΔΛΠ 39 στο ΔΠΧΑ 9. Εν τούτης, θα γίνει ενδελεχής αναφορά στο κάθε πρότυπο ξεχωριστά και εντοπισμός των διαφορών τους ώστε να επιτευχθεί σύγκριση των δύο και πόρισμα αν και κατά πόσο η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 ήταν αποτελεσματική.

3.2 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Τα ΔΛΠ αποτελούν μια δέσμη κοινών και λογιστικών αρχών υψηλής ποιότητας τα οποία βοηθούν στην κατάρτιση και παρουσίαση των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Ο επίσημος ορισμός τους σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού 1606/2002 του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου της 19^{ης} Ιουλίου 2002 ως «διεθνή λογιστικά πρότυπα» νοούνται τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ), τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (ΔΠΧΠ) και οι συναφείς ερμηνείες (ερμηνείες της SIC-ΔΠΧΠ), οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις των εν λόγω προτύπων και συναφών ερμηνειών καθώς και τα μελλοντικά πρότυπα και συναφείς ερμηνείες που θα εκδώσει ή θα δημοσιεύσει στο μέλλον ο Οργανισμός Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΟΔΛΠ).

Η δημιουργία τους ξεκίνησε με σκοπό να διευκολύνει τη σύγκριση επιχειρήσεων ανά τον κόσμο, να αυξήσει τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη στις χρηματοοικονομικές εκθέσεις και να προωθήσει το παγκόσμιο εμπόριο και τις επενδύσεις. Παγκόσμια συγκρίσιμα λογιστικά πρότυπα επιτρέπουν στους επενδυτές και άλλους συμμετέχοντες στην αγορά να λαμβάνουν ενημερωμένες οικονομικές αποφάσεις σχετικά με τις επενδυτικές ευκαιρίες που προκύπτουν και τους πιθανούς κινδύνους, βελτιώνοντας την κατανομή κεφαλαίου. Τα καθολικά πρότυπα μειώνουν επίσης σημαντικά το κόστος αναφοράς και το κανονιστικό κόστος, ειδικά για εταιρείες με διεθνείς δραστηριότητες και θυγατρικές σε πολλές χώρες.

Η ιστορία τους ξεκινάει ουσιαστικά το 1966, με την πρόταση σύστασης μίας διεθνούς ομάδας μελετών που περιλαμβάνει το Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών Αγγλίας και Ουαλίας (ICAEW), το Αμερικανικό Ινστιτούτο Ορκωτών Δημοσίων Λογιστών (AICPA) και το Καναδικό Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (CICA). Τον Φεβρουάριο του 1967, δημιουργήθηκε η Διεθνής Ομάδα Μελετών Λογιστών (AISG), η οποία άρχισε να δημοσιεύει άρθρα για σημαντικά ζητήματα, με πολλά από αυτά τα άρθρα να δημιουργούν τον δρόμο για τα πρότυπα που ακολούθησαν. Έτσι τον Μάρτιο του 1973 συμφωνήθηκε τελικά η ίδρυση ενός διεθνούς οργανισμού για τη σύνταξη λογιστικών προτύπων για διεθνή χρήση. Τον Ιούνιο του 1973 ιδρύεται η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee–IASC), με απώτερο σκοπό την έκδοση των ΔΛΠ και τη δήλωση ότι τα νέα αυτά διεθνή πρότυπα πρέπει «να μπορούν να γίνουν άμεσα αποδεκτά και να εφαρμοστούν σε όλο τον κόσμο». Το έργο αυτό επιτέλεσε έως και το 2001, οπότε και αντικαταστάθηκε από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών προτύπων (International Accounting Standards Board–ISCB), με κύριο σκοπό την ανάπτυξη, την έγκριση και την προώθηση της

αυστηρής εφαρμογής των ΔΛΠ. Από το 1973 έως και το 2000, το IASC κυκλοφόρησε μια σειρά προτύπων που ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ) σε αριθμητική σειρά που ξεκίνησε με το ΔΛΠ 1 και τελείωσε με το ΔΛΠ 41 Γεωργία, το οποίο δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2000. Τα νέα πρότυπα που δημοσιεύτηκαν από το 2001 και έκτοτε έχουν εκδοθεί ως Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ).

Στις 19 Ιουλίου 2002 εγκρίθηκε κανονισμός από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Υπουργών που απαιτεί την έγκριση των ΔΠΧΑ: Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, για την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων. Ως αποτέλεσμα του Κανονισμού, όλες οι εισηγμένες εταιρείες στην ΕΕ ήταν υποχρεωμένες να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ από το 2005, αντικαθιστώντας τα εθνικά πρότυπα που είχαν έως τότε. Αυτός ο κανονισμός ωστόσο, ώθησε και άλλες χώρες εκτός Ε.Ε. να υιοθετήσουν τα ΔΠΧΑ, ιδίως εκείνες που συναλλάσσονται με τις χώρες-μέλη, όπως είναι ο Καναδάς, η Νότια Αφρική, η Ρωσία, η Αυστραλία και άλλες.

3.3 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32: Χρηματοοικονομικά Μέσα

Το ΔΛΠ 32 αποτελεί τον οδηγό για την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων στις οικονομικές καταστάσεις μιας οντότητας, ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια, καθώς και τον συμψηφισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Το πρότυπο ταξινομεί τα χρηματοοικονομικά μέσα, όσον αφορά τον εκδότη, σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους, ενώ παράλληλα φροντίζει και την ταξινόμηση των σχετικών τόκων, μερισμάτων, ζημιών και κερδών (ΔΛΠ 32, παρ. 2,3). Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο, ότι το ΔΛΠ 32 στην ουσία έρχεται σε συνοδεία με το ΔΛΠ 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση, συμπληρώνοντας τις αρχές αναγνώρισης και αποτίμησης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Το ΔΛΠ 32 εφαρμόζεται στην παρουσίαση και γνωστοποίηση πληροφοριών για όλους τους τύπους χρηματοοικονομικών μέσων, με τις ακόλουθες εξαιρέσεις:

- Συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες (ο λογιστικός χειρισμός των οποίων γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 10 Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις, το ΔΛΠ 27 Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις και το ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες). Ωστόσο, το ΔΛΠ 32 εφαρμόζεται σε όλα τα παράγωγα επί δικαιωμάτων σε θυγατρικές, συγγενείς ή κοινοπραξίες.
- δικαιώματα και υποχρεώσεις των εργοδοτών βάσει σχεδίων παροχών σε εργαζομένους (ο λογιστικός χειρισμός των οποίων γίνεται σύμφωνα με το ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους)
- ασφαλιστήρια συμβόλαια (ο λογιστικός χειρισμός των οποίων γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια). Ωστόσο, το ΔΛΠ 32 εφαρμόζεται στα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε ασφαλιστήρια συμβόλαια, εάν απαιτείται να λογιστικοποιηθούν χωριστά από το ΔΛΠ 39
- χρηματοοικονομικά μέσα, συμβάσεις και υποχρεώσεις βάσει συναλλαγών πληρωμής μετοχών (ΔΠΧΑ 2 Παροχές που Εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών) με ορισμένες εξαιρέσεις
- Το ΔΛΠ 32, επίσης εφαρμόζεται σε εκείνες τις συμβάσεις για αγορά ή πώληση μη χρηματοοικονομικού στοιχείου που μπορεί να διακανονιστεί καθαρά σε μετρητά ή άλλο χρηματοπιστωτικό μέσο, εκτός από συμβάσεις που έχουν συναφθεί και εξακολουθούν να κατέχονται με σκοπό την παραλαβή ή παράδοση μη χρηματοοικονομικού στοιχείου σύμφωνα με τις αναμενόμενες απαιτήσεις αγοράς, πώλησης ή χρήσης της οικονομικής οντότητας. [ΔΛΠ 32, παρ. 8]

Η θεμελιώδης αρχή του ΔΛΠ 32 είναι ότι ο εκδότης ενός χρηματοοικονομικού μέσου πρέπει να κατατάσσει το μέσο ή τα επιμέρους στοιχεία του κατά την αρχική αναγνώριση ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, ως χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ως συμμετοχικό τίτλο σύμφωνα με την ουσία της σχετικής συμβάσεως και τους ορισμούς της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και του συμμετοχικού τίτλου.

Ένα χρηματοοικονομικό μέσο προσδιορίζεται ως συμμετοχικός τίτλος μόνο εάν (α) το μέσο δεν περιλαμβάνει συμβατική υποχρέωση παράδοσης μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου σε άλλη οντότητα και (β) εάν το μέσο διακανονίζεται ή μπορεί να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους του εκδότη, είναι είτε μη παράγωγο που δεν περιλαμβάνει καμία συμβατική υποχρέωση για τον εκδότη να παραδώσει ποσότητα των ίδιων συμμετοχικών του τίτλων ή ένα παράγωγο που θα διακανονιστεί μόνο από τον εκδότη, ανταλλάσσοντας ένα σταθερό ποσό μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου για έναν σταθερό αριθμό δικών του συμμετοχικών τίτλων. [ΔΛΠ 32,16]

Σύνθετα Χρηματοοικονομικά Μέσα

Ορισμένα χρηματοοικονομικά μέσα - που μερικές φορές ονομάζονται σύνθετα μέσα - έχουν τόσο μια υποχρέωση όσο και μια καθαρή θέση από την πλευρά του εκδότη. Σε αυτή την περίπτωση, το ΔΛΠ 32 απαιτεί τα συστατικά μέρη να λογιστικοποιούνται και να παρουσιάζονται ξεχωριστά σύμφωνα με την ουσία τους με βάση τους ορισμούς της υποχρέωσης και της καθαρής θέσης. Ο διαχωρισμός πραγματοποιείται κατά την έκδοση και δεν αναθεωρείται για μεταγενέστερες αλλαγές στα επιτόκια της αγοράς, τις τιμές των μετοχών ή άλλα γεγονότα που αλλάζουν την πιθανότητα να ασκηθεί το δικαίωμα μετατροπής. [ΔΛΠ 32.29-30]

Για παράδειγμα, η αναγνώριση μιας ομολογίας που είναι μετατρέψιμη σε κοινές μετοχές, περιέχει δύο συστατικά. Το ένα είναι μια χρηματοοικονομική υποχρέωση, δηλαδή η συμβατική υποχρέωση του εκδότη να πληρώσει μετρητά, και η άλλη είναι η επιλογή του κατόχου να μετατραπεί η ομολογία σε κοινές μετοχές. Αρχικά προσδιορίζεται η λογιστική αξία του στοιχείου που αφορά την υποχρέωση (δεν συνοδεύεται από στοιχείο Ιδίων Κεφαλαίων) και εν συνεχεία προσδιορίζεται η λογιστική αξία του συμμετοχικού τίτλου που αντιπροσωπεύει το δικαίωμα μετατροπής σε κοινές μετοχές, αφαιρώντας την Εύλογη αξία της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης από την Εύλογη αξία του συνόλου του σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου.

Ίδιες Μετοχές

Σε περίπτωση επαναπόκτησης των ιδίων συμμετοχικών τίτλων από μία οικονομική οντότητα, οι ίδιες μετοχές δεν αναγνωρίζονται ως στοιχείο του ενεργητικού, αλλά εμφανίζονται αφαιρετικά από τα ίδια κεφάλαια της οντότητας. Το κόστος συναλλαγής που σχετίζεται με την έκδοση σύνθετου χρηματοπιστωτικού μέσου κατανέμεται στα στοιχεία της υποχρέωσης και των ιδίων κεφαλαίων ανάλογα με την κατανομή των εσόδων.

Το κόστος των ιδίων κεφαλαίων μιας οντότητας που έχει αποκτήσει («ίδιες μετοχές») αφαιρείται από τα ίδια κεφάλαια. Κέρδος ή ζημία δεν αναγνωρίζεται κατά την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση ιδίων μετοχών. Οι ίδιες μετοχές μπορούν να αποκτηθούν και να κατέχονται από την οντότητα ή από άλλα μέλη του ενοποιημένου ομίλου. Το τίμημα που καταβλήθηκε ή εισπράχθηκε αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια. [ΔΛΠ 32,33]

Τόκοι – Μερίσματα – Ζημιές και Κέρδη

Η κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού μέσου ως χρηματοοικονομική υποχρέωση ή ως συμμετοχικό τίτλο προσδιορίζει αν οι τόκοι, τα μερίσματα, τα κέρδη και οι ζημιές που αφορούν το μέσο αυτό, αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα.

- Οι διανομές μερισμάτων προς τους κατόχους ενός συμμετοχικού τίτλου χρεώνονται από την οικονομική οντότητα απευθείας στα Ίδια κεφάλαια.
- Η διανομή μερίσματος, για μετοχές που αναγνωρίζονται εξ ολοκλήρου στις υποχρεώσεις, αναγνωρίζονται ως έξοδο με τον ίδιο τρόπο, όπως οι τόκοι ενός ομολόγου.
- Κέρδη και ζημίες που σχετίζονται με εξοφλήσεις ή αναχρηματοδοτήσεις χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.
- Οι εξοφλήσεις και οι αναχρηματοδοτήσεις των συμμετοχικών τίτλων αναγνωρίζονται ως μεταβολές στα ίδια κεφάλαια.
- Οι αλλαγές στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις.

Κατά την έκδοση ή απόκτηση των ιδίων συμμετοχικών τίτλων της, η οντότητα συνήθως επιβαρύνεται με διάφορα κόστη, όπως έξοδα σε νομικούς, λογιστές, κτλ. Τα κόστη αυτά αναγνωρίζονται αφαιρετικά του στοιχείου της καθαρής θέσης μετά και την έκπτωση του σχετικού φόρου εισοδήματος. Στην περίπτωση σύνθετου χρηματοπιστωτικού μέσου, τέτοια κόστη κατανέμονται αναλογικά στην υποχρέωση και στο στοιχείο της καθαρής θέσης. (Μιχάλης Χατζησταυράκης, 2014)

3.4 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις

Το ΔΠΧΑ 7 πραγματεύεται την παρουσίαση όλων των απαιτούμενων από την οικονομική οντότητα πληροφοριών σχετικά με τη σημασία των χρηματοπιστωτικών μέσων, τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από αυτά τα χρηματοοικονομικά μέσα, τόσο από ποιοτική όσο και από ποσοτική άποψη.

Το παρόν ΔΠΧΑ εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από:

α) εκείνες τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές καταστάσεις, το ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις ή το ΔΛΠ 31 Συμμετοχές σε κοινοπραξίες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, το ΔΛΠ 27, το ΔΛΠ 28 ή το ΔΛΠ 31 επιτρέπουν σε μια οικονομική οντότητα να αντιμετωπίζει λογιστικά μια συμμετοχή σε θυγατρική, συγγενή εταιρεία ή σε κοινοπραξία βάσει του ΔΛΠ 39. Στις περιπτώσεις αυτές οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν τις απαιτήσεις γνωστοποίησης του ΔΛΠ 27, του ΔΛΠ 28 ή του ΔΛΠ 31, επιπλέον εκείνων του παρόντος ΔΠΧΑ. Επίσης, οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν το παρόν Πρότυπο σε παράγωγα που συνδέονται με συμμετοχές σε θυγατρικές ή συγγενείς εταιρείες ή κοινοπραξίες εκτός αν το παράγωγο ανταποκρίνεται στον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου του ΔΛΠ 32,

β) δικαιώματα και δεσμεύσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζομένους στα οποία εφαρμόζεται το ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους,

γ) συμβάσεις για ενδεχόμενη αντιπαροχή σε μια συνένωση επιχειρήσεων (βλ. ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις επιχειρήσεων). Η εξαίρεση αυτή αφορά μόνον τον αποκτώντα,

δ) ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια. Ωστόσο, το παρόν ΔΠΧΑ εφαρμόζεται σε παράγωγα που ενσωματώνονται σε ασφαλιστήρια συμβόλαια εφόσον

το ΔΛΠ 39 απαιτεί η οικονομική οντότητα να τα λογιστικοποιεί χωριστά. Επιπροσθέτως, ένας εκδότης εφαρμόζει το παρόν ΔΠΧΑ σε συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης εάν ο εκδότης εφαρμόζει το ΔΛΠ 39 στην αναγνώριση και επιμέτρηση των συμβάσεων, αλλά εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 4 εάν επιλέξει, σύμφωνα με την παράγραφο 4 στοιχείο δ) του ΔΠΧΑ 4, να εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 4 στην αναγνώριση και επιμέτρησή τους,

ε) χρηματοοικονομικά μέσα, συμβόλαια και δεσμεύσεις στο πλαίσιο πληρωμών που βασίζονται στην αξία των μετοχών, ως προς τα οποία ισχύει το ΔΠΧΑ 2 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών, με τη διαφορά ότι το παρόν ΔΠΧΑ ισχύει για τα συμβόλαια που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραγράφων 5-7 του ΔΛΠ 39.

Γνωστοποιήσεις που απαιτούνται για τον Ισολογισμό

- Για τις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών μέσων που κατέχονται,
- Για τις επαναταξινομήσεις που έγιναν μεταξύ των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων,
- Για τις μεταβιβάσεις χρηματοοικονομικών Περιουσιακών στοιχείων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για παύση αναγνώρισης σύμφωνα με το ΔΛΠ 39,
- Για τα περιουσιακά στοιχεία που έχουν ενεχυριασθεί για την εξασφάλιση υποχρεώσεων,
- Για τις προβλέψεις για πιστωτικές ζημίες που τηρούνται σε ένα γενικό λογαριασμό πρόβλεψης
- Για τα σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα με πολλαπλά ενσωματωμένα παράγωγα,
- Για τα ανεξόφλητα χρέη και αθετήσεις.

Γνωστοποιήσεις που απαιτούνται για την κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και την καθαρή θέση

- Για τα κέρδη και τις ζημίες που προκύπτουν από όλες τις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ανά κατηγορία και για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος,
- Για τα συνολικά έσοδα και έξοδα από τόκους (μέθοδος πραγματικού επιτοκίου) για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που δεν απεικονίζονται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων,
- Για τα έσοδα από δεδουλευμένους τόκους απομειωμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων,
- Για τα ποσά οποιασδήποτε ζημίας εξαιτίας απομείωσης για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

Λοιπές γνωστοποιήσεις που απαιτούνται

- σχετικά με τις λογιστικές πολιτικές που χρησιμοποιεί η οικονομική οντότητα ,
- για την λογιστική αντιστάθμισης,
- για την εύλογη αξία κάθε κατηγορίας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Επιπλέον, αξιοσημείωτο είναι ότι η οικονομική οντότητα ταξινομεί τις επιμετρήσεις της εύλογης αξίας μέσω ιεράρχησης εύλογης αξίας, που αντικατοπτρίζει τη σημασία των εισροών που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίηση των επιμετρήσεων αυτών. Τα επίπεδα αυτά χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Στο 1ο επίπεδο, η εύλογη αξία καθορίζεται με βάση τις χρηματιστηριακές τιμές σε ενεργείς αγορές για όμοια περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις. Στο 2ο επίπεδο βρίσκονται προϊόντα των οποίων η τιμή καθορίζεται βάση των εισροών που είναι παρατηρήσιμες (πλην των χρηματιστηριακών τιμών που περιλαμβάνονται στο επίπεδο 1), είτε άμεσα είτε έμμεσα. Τέλος στο

3ο επίπεδο, παρατηρούνται χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων οι τιμές καθορίζονται από εισροές που δεν βασίζονται σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς.

3.5 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 - Χρηματοοικονομικά μέσα: αναγνώριση και επιμέτρηση (ΔΛΠ 39) εκδόθηκε το 1999 από το International Accounting Standard Board (IASB) και εφαρμόστηκε το 2001. Από την έκδοση και έπειτα έχει τροποποιηθεί αρκετές φορές έως και το 2008. Περιγράφει τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και αποτίμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και ορισμένων συμβάσεων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Η αρχική αναγνώριση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου γίνεται στην εύλογη αξία συν το κόστος συναλλαγών σχετιζόμενο άμεσα με την απόκτηση ή την έκδοση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης. Ωστόσο, σε περίπτωση που η οικονομική οντότητα έκανε χρήση της λογιστικής της ημερομηνίας διακανονισμού για περιουσιακό στοιχείο, το οποίο εν συνεχεία αποτιμάται στο κόστος ή στο αποσβεσμένο κόστος, τότε η αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου γίνεται αρχικά στην εύλογη αξία του κατά την ημερομηνία της εμπορικής συναλλαγής.

Η οικονομική οντότητα παύει να αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο όταν και μόνο όταν:

- εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα επί των ταμιακών ροών του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου,
- μεταβιβάσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο και η μεταβίβαση πληροί τους όρους για διαγραφή. (ΔΛΠ 39, ΠΑΡ 15-37)

Μετά την αρχική επιμέτρηση, για σκοπούς λογιστικοποίησης, το ΔΛΠ 39 κατατάσσει τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε τέσσερις κατηγορίες και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε δύο. Για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία οι κατηγορίες είναι:

- χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων,
- διακρατούμενες μέχρι την λήξη επενδύσεις,
- δάνεια και απαιτήσεις
- και διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο κατατάσσεται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων όταν κατέχεται κυρίως για εμπορικούς σκοπούς (πώληση ή επαναγορά στο εγγύς μέλλον) ή γιατί έτσι επιλέχθηκε να γίνει κατά την αρχική του αναγνώριση.

Διακρατούμενες μέχρι την λήξη επενδύσεις

Διακρατούμενες μέχρι την λήξη επενδύσεις πρόκειται για μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με καθορισμένες ή προσδιοριστέες πληρωμές και καθορισμένη λήξη, τα οποία η οικονομική οντότητα έχει την πρόθεση και την δυνατότητα να διακρατήσει μέχρι την λήξη (επενδύσεις σε ομόλογα ή σε άλλους χρεωστικούς τίτλους). Για να γίνει κατάταξη σε αυτή την κατηγορία ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, πρέπει η οντότητα να μην προτίθεται να το πουλήσει πριν την λήξη του ή να μην αναγκαστεί να το κάνει για διάφορους λόγους (ρευστότητας)

Δάνεια και απαιτήσεις

Τα Δάνεια και οι απαιτήσεις αποτελούν μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με σταθερές ή προσδιοριστέες καταβολές που δεν έχουν χρηματιστηριακή τιμή σε ενεργό αγορά (εμπορικές απαιτήσεις, δάνεια της οντότητας προς τρίτους/πελάτες). Δεν δύναται να καταταχθούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται για εμπορική εκμετάλλευση ή μέσα των οποίων ο κάτοχος δύναται να μην ανακτήσει ουσιαστικά ολόκληρη την αρχική επένδυση.

Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Πρόκειται για μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν κατατάσσονται σε μία από τις παραπάνω κατηγορίες. Επιπλέον δεν δύναται να καταταχθούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που κατέχονται για εμπορική εκμετάλλευση ή παράγωγα, ωστόσο μπορούν να συμπεριληφθούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία μπορεί να έχουν χαρακτηριστικά κατάταξης των προηγούμενων τριών κατηγοριών (μετοχές, ομόλογα, δάνεια, απαιτήσεις κ.τ.λ).

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες:

- Στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων και
- Τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος με την μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου (effective interest rate).

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων

Κατέχονται κυρίως για εμπορικούς σκοπούς ή γιατί έτσι επιλέχθηκε κατά την αρχική τους αναγνώριση. Παραδείγματα τέτοιων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων είναι τα παράγωγα, τα συμβόλαια πώλησης δανεισμένων τίτλων, κάποιες δανειακές υποχρεώσεις με ενσωματωμένα παράγωγα τα οποία δεν μπορούν να διαχωριστούν από το κύριο συμβόλαιο κ.α.

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος με την μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου (effective interest rate)

Δεν κατατάσσονται ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Ουσιαστικά πρόκειται για την πλειοψηφία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που έχει μία επιχείρηση, όπως οι εμπορικές υποχρεώσεις, τα δάνεια κ.τ.λ. (Μιχάλης Χατζησταυράκης, 2014)

Λόγοι ακαταλληλότητας του ΔΛΠ 39

Το ΔΛΠ 39 αναγνωρίστηκε γενικά ως εξαιρετικά περίπλοκο, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Ορισμένες από τις αρχές του προτύπου κατηγορήθηκαν ότι προώθησαν την οικονομική κρίση και ότι επηρέασαν σημαντικά τις οικονομικές καταστάσεις τραπεζών και οντοτήτων, οι οποίες συντάχθηκαν σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα (ΔΛΠ). Η ίδια γνώμη εκφράστηκε από τους ηγέτες της G20 κατά τη σύνοδο κορυφής του 2009, ενώ στη σύνοδο του Λονδίνου (2009) οι ηγέτες συνέστησαν στις ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές να αναλάβουν δράση για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Ειδικότερα, τα αιτήματα προς τις ρυθμιστικές αρχές λογιστικής αφορούσαν ενέργειες για τη μείωση της πολυπλοκότητας των λογιστικών προτύπων για τα χρηματοπιστωτικά μέσα, την ενίσχυση της λογιστικής αναγνώρισης των προβλέψεων για ζημιές δανείων και τη βελτίωση της διαφάνειας και της δημοσιοποίησης στοιχείων για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Από την άλλη πλευρά, οι

συστάσεις προς τις εποπτικές αρχές αφορούσαν την αύξηση της ισχύος των διεθνών πλαισίων για κανονισμούς προληπτικής εποπτείας και τον μετριασμό της προκυκλικότητας επίσης. Ένα παράδειγμα είναι η συμπερίληψη μιας απαίτησης για τις τράπεζες να δημιουργούν αποθεματικά πόρων σε καλές στιγμές, έτσι ώστε να μπορούν να τα μειώσουν όταν επιδεινωθούν οι συνθήκες.

Μια σημαντική ανησυχία που προέκυψε σχετικά με το ΔΛΠ 39 από τους επικριτές, ήταν σχετικά με τις μεθόδους αποτίμησης που χρησιμοποιούνται για την αναγνώριση και τη επιμέτρηση χρηματοοικονομικών μέσων. Η λογιστική αρχή καθόρισε την εύλογη αξία ως τη βασική μέθοδο αποτίμησης. Αυτό το κριτήριο έχει το πλεονέκτημα να παρέχει τρέχουσες αξίες και συνεπώς να βελτιώνει τη διαφάνεια στην υποβολή εκθέσεων και να διευκολύνει μια δίκαιη αξιολόγηση των επενδυτών για τις επιχειρήσεις των οντοτήτων, εάν η τιμή είναι διαθέσιμη σε ενεργές αγορές. Ωστόσο, η αστάθεια των χρηματοπιστωτικών αγορών κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης ανέδειξε τις αδυναμίες αυτής της μεθόδου αξιολόγησης. Η ρευστότητα της αγοράς και η μεγάλη μεταβλητότητα των τιμών κατέστησαν την αγοραία αξία μη αντιπροσωπευτική και μακριά από τη θεμελιώδη αξία του περιουσιακού στοιχείου, συνεπάγοντας επίσης έναν ορισμένο βαθμό υποκειμενικότητας στην εκτίμηση της αξίας των χρηματοπιστωτικών μέσων. Το πρότυπο επέτρεψε επίσης υψηλή διακριτικότητα στον προσδιορισμό της αρχικής αναγνώρισης και ταξινόμησης χρηματοπιστωτικών μέσων. Τα κριτήρια ταξινόμησης ήταν αυστηρά και πολύπλοκης ερμηνείας. Αυτό επηρέασε τη συγκρισιμότητα μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων και έκανε τους επενδυτές αναποτελεσματικούς στη λήψη δίκαιων οικονομικών αποφάσεων.

Αυτές αποτέλεσαν τις κυριότερες αδυναμίες που αναγνωρίστηκαν στο ΔΛΠ 39, οδηγώντας στη δημιουργία του ΔΠΧΑ 9.

3.6 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα

Τον Απρίλιο του 2001 εγκρίθηκε το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων το ΔΛΠ 39, το οποίο είχε εκδοθεί αρχικά από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων τον Μάρτιο του 1999. Το Διοικητικό Συμβούλιο είχε πάντα την πρόθεση να αντικαταστήσει το ΔΛΠ 39 στο σύνολό του από το ΔΠΧΑ 9, διαιρώντας το έργο του για την αντικατάστασή του σε τρεις κύριες φάσεις. Καθώς το Διοικητικό Συμβούλιο ολοκλήρωνε κάθε φάση, εξέδωσε κεφάλαια στο ΔΠΧΑ 9 που αντικατέστησαν τις αντίστοιχες απαιτήσεις του ΔΛΠ 39.

Στις 12 Νοεμβρίου 2009, το IASB εξέδωσε το πρώτο βήμα στο έργο του για την αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση από το ΔΠΧΑ 9. Εισηγάγε νέες απαιτήσεις για την ταξινόμηση και τη μέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έπρεπε να εφαρμοστούν από την 1η Ιανουαρίου 2013, επιτρέποντας και την πρόωρη υιοθέτηση.

Στις 28 Οκτωβρίου 2010, το IASB επανέκδωσε το ΔΠΧΑ 9, ενσωματώνοντας νέες απαιτήσεις για τη λογιστική των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, και μεταφέροντας από το ΔΛΠ 39 τις απαιτήσεις για παύση αναγνώρισης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

Στις 16 Δεκεμβρίου 2011, το IASB εξέδωσε το Mandatory Effective Date and Transition Disclosures (Amendments to IFRS 9 and IFRS 7), τροποποιώντας την ημερομηνία έναρξης ισχύος του ΔΠΧΑ 9 σε ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την 1η Ιανουαρίου 2015 ή και μετά, ενώ τροποποίησε και την απαλλαγή από την επαναδιατύπωση συγκριτικών περιόδων και τις σχετικές γνωστοποιήσεις στο ΔΠΧΑ 7.

Στις 19 Νοεμβρίου 2013, το IASB εξέδωσε το ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα (Λογιστική αντιστάθμισης και τροποποιήσεις στα ΔΠΧΑ 9, ΔΠΧΑ 7 και ΔΛΠ 39) που τροποποιεί το ΔΠΧΑ 9

ώστε να περιλαμβάνει το νέο γενικό μοντέλο λογιστικής αντιστάθμισης, επιτρέποντας σε μια οικονομική οντότητα να επιλέξει ως λογιστική πολιτική είτε να εφαρμόσει τις λογιστικές απαιτήσεις αντιστάθμισης του ΔΠΧΑ 9 είτε να συνεχίσει να εφαρμόζει τις λογιστικές απαιτήσεις αντιστάθμισης στο ΔΛΠ 39. Συνεπώς, αν και το ΔΠΧΑ 9 είναι αποτελεσματικό (με περιορισμένες εξαιρέσεις για τις οντότητες που εκδίδουν ασφάλιση συμβάσεις και οντότητες που εφαρμόζουν το ΔΠΧΑ για το πρότυπο ΜΜΕ), το ΔΛΠ 39, το οποίο περιλαμβάνει πλέον μόνο τις απαιτήσεις του για λογιστική αντιστάθμισης, παραμένει επίσης σε ισχύ.

Τον Ιούλιο του 2014 το Διοικητικό Συμβούλιο εξέδωσε την ολοκληρωμένη έκδοση του ΔΠΧΑ 9. Το Διοικητικό Συμβούλιο πραγματοποίησε περιορισμένες τροποποιήσεις στις απαιτήσεις ταξινόμησης και επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, αντιμετωπίζοντας ένα μικρό εύρος ερωτήσεων εφαρμογής και εισάγοντας μια κατηγορία μέτρησης «εύλογης αξίας μέσω άλλων συνολικών εσόδων» για συγκεκριμένα απλά χρεωστικά μέσα. Το Διοικητικό Συμβούλιο πρόσθεσε επίσης τις απαιτήσεις απομείωσης που σχετίζονται με τη λογιστική των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών μιας οικονομικής οντότητας στα χρηματοοικονομικά της περιουσιακά στοιχεία και τις δεσμεύσεις για επέκταση πίστωσης. Ορίστηκε επίσης μια νέα υποχρεωτική ημερομηνία έναρξης ισχύος.

Τον Οκτώβριο του 2017 το ΔΠΧΑ 9 τροποποιήθηκε με Λειτουργίες Προπληρωμής με Αρνητική Αποζημίωση (Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9). Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με χαρακτηριστικά προπληρωμής που ενδέχεται να οδηγήσουν σε λογική αρνητική αποζημίωση για την πρόωρη καταγγελία τέτοιων συμβάσεων είναι επιλέξιμα για επιμέτρηση στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω άλλων συνολικών εσόδων.

Τον Σεπτέμβριο του 2019, το Διοικητικό Συμβούλιο τροποποίησε τα ΔΠΧΑ 9 και το ΔΛΠ 39 εκδίδοντας μεταρρύθμιση αναφοράς επιτοκίου για την παροχή ειδικών εξαιρέσεων στις απαιτήσεις λογιστικής αντιστάθμισης στα ΔΠΧΑ 9 και ΔΛΠ 39 για (α) πολύ πιθανές απαιτήσεις, β) προοπτικές αξιολογήσεις · γ) αναδρομική αξιολόγηση (μόνο ΔΛΠ 39) · και (δ) ξεχωριστά αναγνωρίσιμα στοιχεία κινδύνου. Η μεταρρύθμιση αναφοράς επιτοκίου τροποποίησε επίσης το ΔΠΧΑ 7 για να προσθέσει συγκεκριμένες απαιτήσεις γνωστοποίησης για αντισταθμιστικές σχέσεις στις οποίες μια οικονομική οντότητα εφαρμόζει τις εξαιρέσεις στο ΔΠΧΑ 9 ή στο ΔΛΠ 39.

Τον Αύγουστο του 2020 το Διοικητικό Συμβούλιο εξέδωσε Μεταρρύθμιση Συγκριτικής Αξιολόγησης Επιτοκίων — Φάση 2 η οποία τροποποίησε τις απαιτήσεις στα ΔΠΧΑ 9, ΔΛΠ 39, ΔΠΧΑ 7, ΔΠΧΑ 4 και ΔΠΧΑ 16 σχετικά με:

- αλλαγές στη βάση για τον προσδιορισμό των συμβατικών ταμειακών ροών χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και υποχρεώσεων μίσθωσης
- λογιστική αντιστάθμισης κινδύνου και
- γνωστοποιήσεις.

Οι τροποποιήσεις της Φάσης 2 ισχύουν μόνο για αλλαγές που απαιτούνται από τη μεταρρύθμιση του δείκτη αναφοράς των επιτοκίων σε χρηματοπιστωτικά μέσα και σχέσεις αντιστάθμισης.

Αρχική επιμέτρηση χρηματοπιστωτικών μέσων

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα αρχικά αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους πλέον ή μείον, σε περίπτωση χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή

χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που δεν είναι στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, του κόστους συναλλαγής. Η απαίτηση αυτή είναι σύμφωνη με το ΔΛΠ 39.

Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία: μεταγενέστερη επιμέτρηση

Η ταξινόμηση και η επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι ένας τομέας στον οποίο έχουν πραγματοποιηθεί πολλές αλλαγές από το ΔΠΧΑ 9. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, η ταξινόμηση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου καθορίζεται κατά την αρχική αναγνώριση, ωστόσο, εάν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, ένα περιουσιακό στοιχείο μπορεί εν συνεχεία να χρειαστεί να ανακαταταχθεί.

Μετά την αρχική αναγνώριση, όλα τα περιουσιακά στοιχεία που εμπίπτουν στο ΔΠΧΑ 9 αποτιμώνται στα εξής:

- αποσβεσμένο κόστος (AC)
- εύλογη αξία μέσω άλλων συνολικών εσόδων (FVTOCI), ή
- εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL).

Στο αποσβεσμένο κόστος (AC), εάν το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο διατηρείται εντός επιχειρηματικού μοντέλου, στόχος του οποίου είναι η κατοχή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για τη συλλογή ταμειακών ροών (HTC) και πληροί το κριτήριο SPPI.

Στην εύλογη αξία μέσω άλλων συνολικών εσόδων (FVTOCI), εάν το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο διατηρείται σε επιχειρηματικό μοντέλο στο οποίο διαχειρίζονται περιουσιακά στοιχεία τόσο για τη συλλογή συμβατικών ταμειακών ροών όσο και προς πώληση (HTCS) και πληροί το κριτήριο SPPI.

Στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (FVTPL), εάν το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο δεν πληροί τα προηγούμενα κριτήρια ταξινόμησης, όπως μεταγενέστερα επιμετρήθηκαν τόσο στο AC όσο και στο FVTOCI. Επιπλέον, αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές δραστηριότητες που επιμετρούνται στην επιλογή Εύλογης Αξίας. Όπως αναφέρεται στο ΔΠΧΑ 9, «μια οικονομική οντότητα έχει την επιλογή κατά την αρχική αναγνώριση να ορίσει αμετάκλητα ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο να επιμετράται στο FVTPL, εάν με αυτό τον τρόπο εξαλείψει ή μειώσει σημαντικά μια ασυνέπεια μέτρησης ή αναγνώρισης (μερικές φορές αναφέρεται ως « λογιστική αναντιστοιχία ») που διαφορετικά θα προέκυπτε από τη μέτρηση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων ή την αναγνώριση των κερδών και ζημιών από αυτά σε διαφορετικές βάσεις»

Οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις γενικά αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, με ορισμένες εξαιρέσεις:

- χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο FVTPL (σε περίπτωση λογιστικής αναντιστοιχίας ή εάν η διαχείριση και η απόδοσή τους αξιολογούνται με βάση την εύλογη αξία σύμφωνα με τεκμηριωμένη στρατηγική διαχείρισης κινδύνου ή επενδυτικής στρατηγικής) ·
- χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προκύπτουν όταν η μεταφορά ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δεν πληροί τις προϋποθέσεις για διαγραφή.
- συμβάσεις χρηματοοικονομικής εγγύησης ·
- δεσμεύσεις για παροχή δανείου με χαμηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο της αγοράς ·
- χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις συμπεριλαμβανομένων ενσωματωμένων παραγώγων.

Χρεόγραφα

Αναφορικά με τα χρεόγραφα που πληρούν τις ακόλουθες δύο προϋποθέσεις πρέπει να επιμετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος, εκτός εάν το περιουσιακό στοιχείο έχει προσδιοριστεί στο FVTPL με την επιλογή εύλογης αξίας:

- **Business Model Test:** Το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο διατηρείται μέσα σε ένα επιχειρηματικό μοντέλο του οποίου ο στόχος είναι να διατηρεί χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία για τη συλλογή των συμβατικών ταμειακών ροών τους (αντί να πωλούν τα περιουσιακά στοιχεία πριν από τη συμβατική τους λήξη για να πραγματοποιήσουν αλλαγές στην εύλογη αξία).
- **Cash flow characteristics test:** Οι συμβατικοί όροι του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου δημιουργούν, σε καθορισμένες ημερομηνίες, ταμειακές ροές που είναι μόνο πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του οφειλόμενου κεφαλαίου

Επομένως, τα χρεόγραφα που πληρούν τις προϋποθέσεις του Cash flow characteristics test και δεν έχουν προσδιοριστεί στο FVTPL σύμφωνα με την επιλογή εύλογης αξίας, πρέπει να επιμετρηθούν στο FVTOCI εάν διατηρούνται σε επιχειρηματικό μοντέλο, στόχος του οποίου είναι η κατοχή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων για τη συλλογή συμβατικών ταμειακών ροών.

Όλα τα άλλα περιουσιακά στοιχεία των χρεωστικών τίτλων αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL).

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

Ο στόχος αυτού του Προτύπου είναι να θεσπίσει αρχές για τη χρηματοοικονομική αναφορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που θα παρουσιάζουν σχετικές και χρήσιμες πληροφορίες στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσουν το μέγεθος, το χρόνο και την αβεβαιότητα των μελλοντικών ταμειακών ροών της οντότητας.

Αυτό το Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις οντότητες σε όλους τους τύπους χρηματοπιστωτικών μέσων εκτός από:

1. τα συμφέροντα σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες που λογιστικοποιούνται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 10 Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις, ΔΛΠ 27 Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις ή ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε Συγγενείς και Κοινοπραξίες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, το ΔΠΧΑ 10, το ΔΛΠ 27 ή το ΔΛΠ 28 απαιτούν ή επιτρέπουν σε μια οικονομική οντότητα να λογοδοτεί για συμμετοχή σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία σύμφωνα με ορισμένες ή όλες τις απαιτήσεις του παρόντος Προτύπου. Οι οντότητες εφαρμόζουν επίσης αυτό το Πρότυπο σε παράγωγα για συμμετοχή σε θυγατρική, συγγενή ή κοινοπραξία, εκτός εάν το παράγωγο πληροί τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων της οντότητας στο ΔΛΠ 32 Χρηματοοικονομικά μέσα: Παρουσίαση.
2. δικαιώματα και υποχρεώσεις βάσει μισθώσεων στα οποία ισχύει το ΔΠΧΑ 16 Μισθώσεις. Ωστόσο:
  - i) οι απαιτήσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης (δηλαδή οι καθαρές επενδύσεις σε χρηματοδοτικές μισθώσεις) και οι απαιτήσεις λειτουργικής μίσθωσης που αναγνωρίζονται από τον εκμισθωτή υπόκεινται στις απαιτήσεις διαγραφής και απομείωσης του παρόντος Προτύπου
  - ii) οι υποχρεώσεις μίσθωσης που αναγνωρίζονται από τον μισθωτή υπόκεινται στις απαιτήσεις κατάργησης αναγνώρισης στην παράγραφο 3.3.1 του παρόντος Προτύπου και

- iii) τα παράγωγα που ενσωματώνονται σε μισθώσεις υπόκεινται στις απαιτήσεις των ενσωματωμένων παραγώγων του παρόντος Προτύπου.
3. δικαιώματα και υποχρεώσεις των εργοδοτών βάσει σχεδίων παροχών εργαζομένων, στα οποία ισχύει το ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους.
  4. χρηματοοικονομικά μέσα που εκδίδονται από την οικονομική οντότητα που πληρούν τον ορισμό ενός συμμετοχικού τίτλου στο ΔΛΠ 32 (συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων προαίρεσης και των δικαιωμάτων εγγύησης) ή που απαιτούνται για να ταξινομηθούν ως συμμετοχικοί τίτλοι σύμφωνα με τις παραγράφους 16Α και 16Β ή τις παραγράφους 16Γ και 16Δ του ΔΛΠ 32. Ωστόσο, ο κάτοχος τέτοιων συμμετοχικών τίτλων εφαρμόζει το παρόν Πρότυπο στα εν λόγω μέσα, εκτός εάν πληρούν την εξαίρεση στην περίπτωση 1.
  5. δικαιώματα και υποχρεώσεις που απορρέουν από μια ασφαλιστική σύμβαση όπως ορίζεται στο ΔΠΧΑ 17 Ασφαλιστικές Συμβάσεις, ή μια επενδυτική σύμβαση με διακριτικά χαρακτηριστικά συμμετοχής στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17. Ωστόσο, αυτό το Πρότυπο ισχύει για:
    - i. παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε συμβάσεις στο πλαίσιο του ΔΠΧΑ 17, εάν τα παράγωγα δεν είναι τα ίδια συμβόλαια εντός του πεδίου εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17.
    - ii. επενδυτικά στοιχεία που διαχωρίζονται από συμβάσεις στο πλαίσιο του ΔΠΧΑ 17, εάν το ΔΠΧΑ 17 απαιτεί τέτοιο διαχωρισμό, εκτός εάν το διαχωρισμένο στοιχείο επένδυσης είναι μια επενδυτική σύμβαση με διακριτικά χαρακτηριστικά συμμετοχής στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17.
    - iii. δικαιώματα και υποχρεώσεις εκδότη βάσει ασφαλιστικών συμβάσεων που πληρούν τον ορισμό της σύμβασης χρηματοοικονομικής εγγύησης. Ωστόσο, εάν ένας εκδότης συμβάσεων χρηματοοικονομικής εγγύησης έχει δηλώσει προηγουμένως ρητά ότι θεωρεί συμβόλαια ως ασφαλιστικά συμβόλαια και έχει χρησιμοποιήσει λογιστική που ισχύει για ασφαλιστικά συμβόλαια, ο εκδότης μπορεί να επιλέξει να εφαρμόσει είτε το παρόν Πρότυπο είτε το ΔΠΧΑ 17 σε τέτοιες συμβάσεις χρηματοοικονομικής εγγύησης
    - iv. τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μιας οικονομικής οντότητας που είναι χρηματοπιστωτικά μέσα που προκύπτουν από συμβάσεις πιστωτικών καρτών ή παρόμοιες συμβάσεις που παρέχουν ρυθμίσεις πίστωσης ή πληρωμής, τις οποίες εκδίδει μια οντότητα που πληροί τον ορισμό μιας ασφαλιστικής σύμβασης αλλά τις οποίες η παράγραφος 7 (η) του ΔΠΧΑ 17 εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 17. Ωστόσο, εάν, και μόνο εάν, η ασφαλιστική κάλυψη είναι συμβατικός όρος ενός τέτοιου χρηματοοικονομικού μέσου, η οικονομική οντότητα διαχωρίζει αυτό το στοιχείο και εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 17 σε αυτό
  6. τυχόν προθεσμιακή σύμβαση μεταξύ αποκτώντος και μετόχου πωλήσεως για αγορά ή πώληση αποκτώμενου που θα οδηγήσει σε συνένωση επιχειρήσεων εντός του πεδίου εφαρμογής του ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων σε μελλοντική ημερομηνία απόκτησης. Η διάρκεια της προθεσμιακής σύμβασης δεν πρέπει να υπερβαίνει μια εύλογη περίοδο που είναι συνήθως απαραίτητη για τη λήψη τυχόν απαιτούμενων εγκρίσεων και για την ολοκλήρωση της συναλλαγής.
  7. χρηματοοικονομικά μέσα, συμβάσεις και υποχρεώσεις στο πλαίσιο συναλλαγών πληρωμής μετοχών στις οποίες εφαρμόζεται το ΔΠΧΑ 2 Πληρωμή βάσει μετοχών, εκτός από συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Προτύπου.

- i. δικαιώματα πληρωμών για την αποζημίωση της οικονομικής οντότητας για δαπάνες που καλείται να πραγματοποιήσει για την εξόφληση υποχρέωσης που αναγνωρίζει ως πρόβλεψη σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 Πρόβλεψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία, ή για τα οποία, σε προηγούμενη περίοδο, αναγνώρισε πρόβλεψη σύμφωνα με το ΔΛΠ 37.
- ii. δικαιώματα και υποχρεώσεις εντός του πεδίου εφαρμογής του ΔΠΧΑ 15 Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες που είναι χρηματοοικονομικά μέσα, εκτός από εκείνα που το ΔΠΧΑ 15 καθορίζει ότι λογιστικοποιούνται σύμφωνα με αυτό το Πρότυπο.

Οι απαιτήσεις απομείωσης του παρόντος Προτύπου εφαρμόζονται στα δικαιώματα που προσδιορίζει το ΔΠΧΑ 15 ότι λογιστικοποιούνται σύμφωνα με αυτό το Πρότυπο για σκοπούς αναγνώρισης κερδών ή ζημιών απομείωσης.

Οι ακόλουθες δανειακές δεσμεύσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Προτύπου:

1. δεσμεύσεις δανείων που η οικονομική οντότητα ορίζει ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων
2. δεσμεύσεις δανείων που μπορούν να διακανονιστούν καθαρά σε μετρητά ή με παράδοση ή έκδοση άλλου χρηματοπιστωτικού μέσου. Αυτές οι δεσμεύσεις δανείων είναι παράγωγα. Μια δανειακή δέσμευση δεν θεωρείται ως διακανονισμένη καθαρά και μόνο επειδή το δάνειο καταβάλλεται σε δόσεις (για παράδειγμα, στεγαστικό δάνειο κατασκευής που καταβάλλεται σε δόσεις σύμφωνα με την πρόοδο της κατασκευής).
3. δεσμεύσεις για παροχή δανείου με επιτόκιο χαμηλότερο της αγοράς.

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται σε εκείνες τις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που μπορούν να διακανονιστούν καθαρά σε μετρητά ή άλλο χρηματοπιστωτικό μέσο ή με ανταλλαγή χρηματοπιστωτικών μέσων σαν να ήταν συμβάσεις χρηματοοικονομικά μέσα, εκτός από συμβάσεις που συνάφθησαν και κατέχονται για παραλαβή ή παράδοση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Ωστόσο, αυτό το Πρότυπο θα εφαρμόζεται σε εκείνες τις συμβάσεις που μια οντότητα ορίζει ως επιμετρημένες στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. (ΔΠΧΑ 9, παρ 2.1 – 2.5)

Λογιστική για τις ECL με βάση το ΔΠΧΑ 9 υπό το πρίσμα του Covid-19

Το ΔΠΧΑ 9 καθορίζει ένα πλαίσιο για τον προσδιορισμό του ποσού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL) που πρέπει να αναγνωριστούν. Απαιτεί την αναγνώριση των ECL εφ' όρου ζωής όταν υπάρχει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου (SICR) σε ένα χρηματοπιστωτικό μέσο. Ωστόσο, δεν θέτει μία μηχανιστική προσέγγιση για τον προσδιορισμό του πότε απαιτείται η αναγνώριση των απωλειών ζωής. Ούτε υπαγορεύει την ακριβή βάση βάσει της οποίας οι οντότητες θα πρέπει να καθορίσουν σενάρια μελλοντικής προοπτικής που πρέπει να λάβουν υπόψη κατά την εκτίμηση των ECL.

Το ΔΠΧΑ 9 απαιτεί εφαρμογή κρίσης και απαιτεί και επιτρέπει στις οντότητες να προσαρμόζουν την προσέγγισή τους στον καθορισμό των ECL σε διαφορετικές περιστάσεις. Ορισμένες υποθέσεις και συνδέσεις που βασίζονται στον τρόπο με τον οποίο έχουν εφαρμοστεί οι ECL μέχρι σήμερα ενδέχεται να μην ισχύουν πλέον στο τρέχον περιβάλλον. Οι οντότητες δεν θα πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν μηχανικά την υπάρχουσα μεθοδολογία ECL. Για παράδειγμα, η επέκταση των διακοπών πληρωμής σε όλους τους δανειολήπτες σε συγκεκριμένες κατηγορίες χρηματοπιστωτικών

μέσων δεν θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα αυτόματα να θεωρείται ότι όλα αυτά τα μέσα υπέστησαν SICR.

Για την αξιολόγηση της SICR απαιτείται από τις οντότητες να αξιολογούν τις αλλαγές στον κίνδυνο αθέτησης πληρωμών κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής ενός χρηματοπιστωτικού μέσου. Τόσο η αξιολόγηση των SICR όσο και η μέτρηση των ECL πρέπει να βασίζονται σε εύλογες και υποστηρίξιμες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες σε μια οντότητα χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια.

Οι οντότητες καλούνται να αναπτύξουν εκτιμήσεις με βάση τις καλύτερες διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με γεγονότα του παρελθόντος, τρέχουσες συνθήκες και προβλέψεις οικονομικών συνθηκών. Κατά την εκτίμηση των συνθηκών πρόβλεψης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι επιπτώσεις του Covid-19 όσο και τα σημαντικά κυβερνητικά μέτρα στήριξης που αναλαμβάνονται.

Είναι πιθανό αυτή τη στιγμή να είναι δύσκολο να ενσωματωθούν τα συγκεκριμένα αποτελέσματα του covid-19 και των κυβερνητικών μέτρων στήριξης σε λογική και υποστηρίξιμη βάση. Ωστόσο, οι αλλαγές στις οικονομικές συνθήκες θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται στα μακροοικονομικά σενάρια που εφαρμόζονται από τις οντότητες και στους συντελεστές στάθμισής τους. Εάν τα αποτελέσματα του covid-19 δεν μπορούν να αντικατοπτριστούν σε μοντέλα, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι επικαλύψεις ή οι προσαρμογές μετά το μοντέλο. Το περιβάλλον υπόκειται σε ταχείες αλλαγές και τα ενημερωμένα γεγονότα και οι συνθήκες θα πρέπει να συνεχίσουν να παρακολουθούνται καθώς οι νέες πληροφορίες καθίστανται διαθέσιμες. (IFRS, Μάρτιος 2020)

3.7 Λογιστικός Χειρισμός και Σύγκριση του ΔΠΧΑ 9 με το ΔΛΠ 39

Η εισαγωγή του ΔΠΧΑ 9 αποτελεί σημαντική αλλαγή στην οικονομική αναφορά των τραπεζών. Θα επηρεάσει πολλά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτών, των ρυθμιστικών αρχών, των αναλυτών και των ελεγκτών. Δεδομένης της σημασίας των τραπεζών στις παγκόσμιες κεφαλαιαγορές και της ευρύτερης οικονομίας, η αποτελεσματική εφαρμογή του νέου προτύπου έχει τη δυνατότητα να ωφελήσει πολλούς. Αντιστρόφως, μια εφαρμογή χαμηλής ποιότητας βασισμένη σε προσεγγίσεις που δεν είναι κατάλληλες για τον σκοπό έχει τον κίνδυνο να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη στα οικονομικά αποτελέσματα των τραπεζών.

Το νέο πρότυπο στοχεύει στην απλοποίηση της λογιστικής των χρηματοπιστωτικών μέσων και στην αντιμετώπιση των αντιληπτών ελλείψεων που επισημάνθηκαν από την πρόσφατη οικονομική κρίση. Παρακάτω συνοψίζονται ορισμένες από τις πιο βασικές διαφορές ανάμεσα στο ΔΠΧΑ 9 και στο ΔΛΠ 39. (Deloitte, Ιούλιος 2017)

Αλλαγές στο πεδίο εφαρμογής. Τα χρηματοοικονομικά μέσα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39 εμπίπτουν επίσης στο ΔΠΧΑ 9. Ωστόσο, σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, μια οικονομική οντότητα μπορεί να ορίσει ορισμένα μέσα που υπόκεινται σε εξαίρεση ίδιας χρήσης στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων (FVTPL). Ως εκ τούτου, το ΔΠΧΑ 9 θα εφαρμόζεται σε αυτά τα μέσα.

Οι απαιτήσεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 ισχύουν για όλες τις δεσμεύσεις δανείων και τα περιουσιακά στοιχεία συμβολαίου στο πλαίσιο του ΔΠΧΑ 15 Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες.

Αλλαγές στην Ταξινόμηση και στην επιμέτρηση. Οι κατηγορίες ταξινόμησης για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 που διακρατούνται μέχρι τη λήξη τους, δάνεια και απαιτήσεις, FVTPL και διαθέσιμα προς πώληση καθορίζουν την επιμέτρησή τους.

Αυτά αντικαθίστανται στο ΔΠΧΑ 9 με κατηγορίες που αντικατοπτρίζουν την επιμέτρηση, δηλαδή το αποσβεσμένο κόστος, την εύλογη αξία μέσω άλλων συνολικών εσόδων (FVOCI) και το FVTPL.

Το ΔΠΧΑ 9 βασίζει την ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων στα συμβατικά χαρακτηριστικά ταμειακών ροών και στο επιχειρηματικό μοντέλο της οικονομικής οντότητας για τη διαχείριση του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, ενώ το ΔΛΠ 39 βασίζει την ταξινόμηση σε συγκεκριμένους ορισμούς για κάθε κατηγορία. Συνολικά, οι απαιτήσεις ταξινόμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων του ΔΠΧΑ 9 θεωρούνται περισσότερο βασισμένες σε αρχές από ό, τι στο ΔΛΠ 39.

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, τα ενσωματωμένα παράγωγα δεν διαχωρίζονται εάν η σύμβαση υποδοχής είναι περιουσιακό στοιχείο εντός του πεδίου εφαρμογής του προτύπου. Μάλλον, ολόκληρο το υβριδικό συμβόλαιο αξιολογείται για ταξινόμηση και επιμέτρηση. Αυτό καταργεί τη σύνθετη εκτίμηση διαχωρισμού του ΔΛΠ 39 για συμβάσεις υποδοχής χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία/υποχρεώσεις που συνδέονται και διακανονίζονται με την παράδοση μη εισηγμένων ιδίων κεφαλαίων και των οποίων η εύλογη αξία δεν μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα, πρέπει να επιμετρώνται στο κόστος. Το ΔΠΧΑ 9 καταργεί αυτήν την εξαίρεση κόστους για παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία/υποχρεώσεις. Συνεπώς, όλες οι υποχρεώσεις παραγώγων θα επιμετρούνται στο FVTPL.

Το ΔΛΠ 39 επιτρέπει ορισμένες επενδύσεις ιδίων κεφαλαίων σε ιδιωτικές εταιρείες για τις οποίες η εύλογη αξία δεν είναι αξιόπιστα προσδιορισμένη να επιμετρηθεί στο κόστος, ενώ σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 όλες οι επενδύσεις σε ίδια κεφάλαια αποτιμώνται στην εύλογη αξία.

Η αναταξινόμηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 απαιτείται μόνο όταν μια οντότητα αλλάζει το επιχειρηματικό της μοντέλο για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και απαγορεύεται για τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Ως εκ τούτου, οι ανακατατάξεις αναμένεται να ποικίλουν σπάνια.

Αλλαγές στην διαδικασία απομείωσης. Το ΔΠΧΑ 9 εφαρμόζει ένα ενιαίο μοντέλο απομείωσης σε όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης, ενώ το ΔΛΠ 39 έχει διαφορετικά μοντέλα για διαφορετικά χρηματοοικονομικά μέσα. Οι ζημίες απομείωσης αναγνωρίζονται κατά την αρχική αναγνώριση και σε κάθε επόμενη περίοδο αναφοράς, ακόμη και αν η ζημία δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη.

Οι απαιτήσεις απομείωσης σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 διαφέρουν σημαντικά από αυτές του ΔΛΠ 39. Εν συνεχεία, υπογραμμίζονται οι βασικές διαφορές μεταξύ των δύο προτύπων.

ΔΛΠ 39 Μοντέλο πραγματοποιήθησας ζημίας

- Καθυστερεί την αναγνώριση πιστωτικών ζημιών μέχρι να υπάρξουν αντικειμενικά στοιχεία απομείωσης.
- Μόνο τα προηγούμενα γεγονότα και οι τρέχουσες συνθήκες λαμβάνονται υπόψη κατά τον προσδιορισμό του ποσού της απομείωσης (δηλαδή, οι επιπτώσεις των μελλοντικών γεγονότων πιστωτικών ζημιών δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη, ακόμη και όταν αναμένονται).
- Διαφορετικά μοντέλα απομείωσης για διαφορετικά χρηματοοικονομικά μέσα που υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης, συμπεριλαμβανομένων επενδύσεων σε ίδια κεφάλαια που ταξινομούνται ως διαθέσιμα προς πώληση.

ΔΠΧΑ 9 Μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (ECL)

- Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες (ECL) αναγνωρίζονται σε κάθε περίοδο αναφοράς, ακόμη και αν δεν έχουν πραγματοποιηθεί πραγματικά γεγονότα ζημιών.
- Εκτός από τα γεγονότα του παρελθόντος και τις τρέχουσες συνθήκες, λογικές και υποστηρίξιμες μελλοντικές πληροφορίες που είναι διαθέσιμες χωρίς αδικαιολόγητο κόστος ή προσπάθεια λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό της απομείωσης.
- Το μοντέλο εφαρμόζεται σε όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης.

Η γενική προσέγγιση απομείωσης (ή σε τρία στάδια) σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9

Η γενική προσέγγιση του ΔΠΧΑ 9 για την αναγνώριση της απομείωσης βασίζεται σε μια διαδικασία τριών σταδίων που αποσκοπεί να αντικατοπτρίζει την επιδείνωση της πιστωτικής ποιότητας ενός χρηματοπιστωτικού μέσου.

Το στάδιο 1 καλύπτει μέσα που δεν έχουν υποβαθμιστεί πιστωτικά σημαντικά από την αρχική αναγνώριση ή (όπου εφαρμόζεται η προαιρετική απλούστευση του χαμηλού πιστωτικού κινδύνου) που έχουν χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο.

Το στάδιο 2 καλύπτει χρηματοοικονομικά μέσα που έχουν υποβαθμιστεί σημαντικά στην ποιότητα της πιστοληπτικής τους ικανότητας από την αρχική αναγνώριση (εκτός εάν έχει εφαρμοστεί και είναι σχετική η απλούστευση του χαμηλού πιστωτικού κινδύνου) αλλά που δεν έχουν αντικειμενικά στοιχεία για συμβάν πιστωτικής ζημίας.

Το στάδιο 3 καλύπτει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που έχουν αντικειμενικά στοιχεία απομείωσης κατά την ημερομηνία αναφοράς.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες 12 μηνών αναγνωρίζονται στο στάδιο 1, ενώ οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες διάρκειας ζωής αναγνωρίζονται στα στάδια 2 και 3. (Deloitte, Ιούλιος 2017)

Κεφάλαιο 4^ο

Η τραπεζική εποπτεία

4.1 Το μοντέλο απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 και η αλληλεπίδρασή του με το πλαίσιο της Βασιλείας

Αυτή η ανάλυση ασχολείται με τις εκτιμήσεις των οικονομικών καταστάσεων που πραγματοποιήθηκαν σε χρηματοπιστωτικά μέσα στο τραπεζικό σύστημα. Επομένως στο σημείο αυτό, είναι επίσης απαραίτητο να ληφθεί υπόψη η τραπεζική εποπτεία.

Θεωρούμενες ως οντότητες δημοσίου συμφέροντος, οι τράπεζες διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο σε μια οικονομία. Ειδικότερα, η ανάγκη προστασίας των αποταμιεύσεων και η διατήρηση της ακεραιότητας και της εμπιστοσύνης προς το τραπεζικό σύστημα, προϋποθέτει η τραπεζική δραστηριότητα να μην ασκείται με πλήρη αυτονομία, αλλά αντίθετα να θεωρείται ως ένα συγκεκριμένο ρυθμιστικό σύστημα. Κατά συνέπεια, οι τράπεζες αναγνωρίζονται ως «ειδικές» οντότητες και ως εκ τούτου χρειάζονται κατάλληλη εποπτεία.

Η τραπεζική εποπτεία διενεργείται από τις εποπτικές αρχές και επί του παρόντος, από το 2014, εντός της ζώνης του ευρώ αυτός ο ρόλος αναλαμβάνεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία μαζί με τις Εθνικές Αρμόδιες Αρχές (ΕΑΑ) σχηματίζουν τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ).

Ο σκοπός της ευρωπαϊκής τραπεζικής εποπτείας είναι να βοηθήσει στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα και στην αύξηση της ανθεκτικότητας των τραπεζών. Από πρακτικής άποψης, η εποπτική δραστηριότητα στοχεύει να εγγυηθεί ότι οι φορείς της ενιαίας αγοράς ασκούν πρακτική σε συνθήκες φερεγγυότητας και ρευστότητας και ότι δεν αναλαμβάνουν υπερβολικούς κινδύνους σε σχέση με τα ίδια τους αποθεματικά κεφαλαίου. Τα ίδια κεφάλαια αντιπροσωπεύουν την πρώτη διασφάλιση έναντι των κινδύνων που σχετίζονται με τις τραπεζικές δραστηριότητες γενικά, καθώς και το κύριο εργαλείο προληπτικής εποπτείας για τον προσδιορισμό της σταθερότητας της τράπεζας. Τα ίδια κεφάλαια αποτελούνται από κεφαλαιακά μέσα που είναι επιλέξιμα για εποπτικό σκοπό. Συγκεκριμένα, αντιστοιχούν στο άθροισμα των τριών: Common Equity Tier 1 (CET1), Additional Tier 1 (AT1) and Tier 2 (T2) capital.

Προκειμένου να εκπληρώσει τα εποπτικά της καθήκοντα, η ΕΚΤ εργάζεται για να διατηρήσει τα υψηλότερα πρότυπα και να εγγυηθεί μια συνεκτική εποπτεία χρησιμοποιώντας τα διεθνή πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές ως αναφορές. Στο πλαίσιο αυτό, οι αρχές της Επιτροπής της Βασιλείας και οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (ΕΑΤ) αποτελούν ισχυρή βάση για τη ρύθμιση, την εποπτεία, τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση κινδύνων του τραπεζικού τομέα. Αυτές οι αρχές συνήθως ορίζονται ως συμφωνίες της Βασιλείας και εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά το 1988 με τη δημοσίευση της Βασιλείας I.

Basel I

Η πρώτη συμφωνία της Βασιλείας προέβλεπε την υιοθέτηση ενός υποχρεωτικού συστήματος κεφαλαιακών απαιτήσεων. Απαιτούσε από τις τράπεζες να τηρούν έναν ελάχιστο λόγο 8% μεταξύ του ρυθμιστικού κεφαλαίου και των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων (RWA), δημιουργώντας μια σχέση μεταξύ αυτών των δύο συνολικών μεγεθών. Το ρυθμιστικό σύνολο κεφαλαίου περιελάμβανε όλα τα διαθέσιμα ίδια κεφάλαια για την αντιστάθμιση εταιρικών κινδύνων και

ζημιών. Χωρίστηκε σε δύο κατηγορίες: το κεφάλαιο της κατηγορίας 1 που αποτελείται από τα πιο πολύτιμα στοιχεία (κεφάλαιο ιδίων κεφαλαίων, αποθεματικά γνωστοποίησης κ.λπ.) και το συμπληρωματικό κεφάλαιο, κεφάλαιο κατηγορίας 2, αποτελούμενο από μη αποκαλυφθέντα αποθεματικά, αποθεματικά αναπροσαρμογής, γενικές προβλέψεις για πιστώσεις, υβριδικά μέσα και χρεωστικούς τίτλους μειωμένης εξασφάλισης. Αυτός ο ορισμός εποπτικού κεφαλαίου επιβεβαιώθηκε επίσης στην ακόλουθη έκδοση της Βασιλείας, ενώ ο ορισμός των RWA αντικαταστάθηκε με έναν πιο ακριβή.

Basel II

Η δεύτερη συμφωνία της Βασιλείας του 2004 καθιερώθηκε προκειμένου να ξεπεραστούν τα όρια της προηγούμενης έκδοσης. Ο κύριος στόχος της μεταρρύθμισης αφορούσε τον καθορισμό ενός συστήματος κεφαλαιακών απαιτήσεων πιο ευαίσθητο στο πραγματικό επίπεδο κινδύνου των τραπεζικών χαρτοφυλακίων. Για το σκοπό αυτό, η νέα συμφωνία παρουσίασε ένα καλά δομημένο πλαίσιο βασισμένο σε τρεις πυλώνες αντίστοιχα που σχετίζονται με: τις ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαίου (πυλώνας I), την εποπτεία των αρχών (πυλώνας II) και την πειθαρχία της αγοράς (πυλώνας III).

Ο πυλώνας I έλαβε μεγάλη προσοχή λόγω της σημασίας του περιεχομένου του και των προσπαθειών που απαιτούνται για την εφαρμογή του. Το εποπτικό κεφάλαιο ορίστηκε ως κάλυψη μιας σειράς κινδύνων: πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος αγοράς και λειτουργικός κίνδυνος. Επιπλέον, η συμφωνία εισήγαγε δύο μεθόδους για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων: την τυποποιημένη προσέγγιση (SA) και την προσέγγιση εσωτερικής αξιολόγησης (IRB).

Ο στόχος του δεύτερου πυλώνα είναι η διαδικασία εποπτικής επανεξέτασης (SRP) των ποσοτικών μεθοδολογιών που παρέχονται στον πυλώνα I. Αυτή η διαδικασία εξακολουθεί να εκτελείται από την εποπτική αρχή με σκοπό την επαλήθευση του ειδικού προφίλ κινδύνου των μεμονωμένων ιδρυμάτων. Είναι δομημένο σε φάσεις. Στην αρχή η τράπεζα καλείται να πραγματοποιήσει μια διαδικασία αυτοαξιολόγησης. Συγκεκριμένα, οι τράπεζες θα πρέπει να εφαρμόσουν ένα σύστημα διαδικασιών και τεχνικών (εσωτερική διαδικασία αξιολόγησης της επάρκειας κεφαλαίου) για τον προσδιορισμό της κεφαλαιακής επάρκειας σε σχέση με το προφίλ κινδύνου τους. Στη δεύτερη φάση, που ονομάζεται SREP, η εποπτική αρχή αναλύει το ICAAP. Επαληθεύει τη συνέπεια των αποτελεσμάτων, διατυπώνει μια συνολική γνώμη για την τράπεζα και εφαρμόζει διορθωτικά μέτρα εάν είναι απαραίτητο.

Ο τρίτος πυλώνας εισήγαγε μια πειθαρχία στην αγορά επιβάλλοντας απαιτήσεις γνωστοποίησης στις τράπεζες σχετικά με την έκθεσή τους στον κίνδυνο. Αυτό σχεδιάστηκε για να επιτρέψει στην αγορά να έχει καλύτερη εικόνα της συνολικής θέσης κινδύνου της τράπεζας και να επιτρέψει στους αντισυμβαλλομένους της τράπεζας να τιμολογούν και να συναλλάσσονται κατάλληλα.

Basel III

Η Βασιλεία III αναπτύχθηκε από την Επιτροπή ως απάντηση τόσο στην οικονομική κρίση της περιόδου 2007-2008 όσο και στα όρια της Βασιλείας II που προώθησαν την κρίση. Οι ανησυχίες που διατυπώθηκαν σχετικά με την προηγούμενη συμφωνία επικεντρώθηκαν σε τέσσερις κύριες πτυχές: την ποιότητα και το επίπεδο των εποπτικών κεφαλαίων, την τάση να δοθεί έμφαση στον οικονομικό κύκλο, την ελευθερία χρήσης μόχλευσης και την έλλειψη ρητών απαιτήσεων για τον κίνδυνο ρευστότητας.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ξεκίνησε μια ευρεία διαδικασία μεταρρύθμισης που ολοκληρώθηκε με την έκδοση προτάσεων μεταρρύθμισης γνωστών ως Βασιλεία III που ισχύουν επί του παρόντος. Οι μεταρρυθμίσεις εισήχθησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση από το CRD (Οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις) 2013/36/ΕΕ και εφαρμόστηκαν με το CRR (Κανονισμός για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις) 575/2013.

Η συμφωνία προτείνει έναν νέο ορισμό του εποπτικού κεφαλαίου που παρέχει περιορισμούς στα κριτήρια επιλεξιμότητας για τα μέσα που περιλαμβάνονται στο επίπεδο κοινών μετοχών (CET1). Στόχος είναι να καθοριστεί ένα κεφάλαιο υψηλότερης ποιότητας, αποτελούμενο κυρίως από κοινές μετοχές και κέρδη εις νέον, προκειμένου να βελτιωθεί η ικανότητα απορρόφησης ζημιών. Πράγματι, σύμφωνα με το νέο σύστημα, οι προσαρμογές και οι κρατήσεις εφαρμόζονται απευθείας στο CET1, όπως για παράδειγμα η αφαίρεση των ελλείψεων μεταξύ προβλέψεων και αναμενόμενης ζημίας.

Το συνολικό εποπτικό κεφάλαιο αποτελείται από δύο κύρια αθροίσματα: το κεφάλαιο της κατηγορίας 1 και το κεφάλαιο της κατηγορίας 2. Το κεφάλαιο της κατηγορίας 1, με τη σειρά του, αποτελείται από το άθροισμα του κοινού ιδίου κεφαλαίου της κατηγορίας 1 και του πρόσθετου κεφαλαίου της κατηγορίας 1. Όπως μόλις αναφέρθηκε, το κεφάλαιο CET1 περιλαμβάνει μέσα που σέβονται τα ιδιόμορφα χαρακτηριστικά όπως ορίζει το άρθρο. 28 του CRR. Για παράδειγμα, αυτά τα μέσα είναι αέναα και το κύριο ποσό τους δεν μπορεί να μειωθεί ή να εξοφληθεί, εκτός από την περίπτωση εκκαθάρισης της τράπεζας. Το πρόσθετο κεφάλαιο της κατηγορίας 1 αποτελείται από κεφαλαιακά μέσα (δηλαδή προνομιούχες μετοχές) και λογαριασμούς premium μετοχών που σχετίζονται με τέτοια μέσα κεφαλαίου. Επίσης, τα όργανα AT1 πρέπει να τηρούν ορισμένους όρους που αναφέρονται στο άρθρο. 52 του CRR, για παράδειγμα, τα μέσα εκδίδονται και εξοφλούνται. Τέλος, το κεφάλαιο της κατηγορίας 2 περιλαμβάνει κεφαλαιακά μέσα, δάνεια μειωμένης εξασφάλισης και γενικά αποθεματικά ζημιών δανείων. Πράγματι, περιλαμβάνει τις γενικές προβλέψεις έως ένα όριο 1,25% των RWA σύμφωνα με την SA για τη μέτρηση πιστωτικού κινδύνου και για τις πλεονάζουσες προβλέψεις έως ένα όριο 0,6% των RWA σύμφωνα με την προσέγγιση IRB.

Οι ελάχιστες απαιτήσεις κεφαλαίου αντιστοιχούν σε:

- λόγος CET1 ίσος με 4,5% των RWA ·
- T1 ratio ίσος με 6% των RWAs ·
- Συνολικός λόγος κεφαλαίου ίσος με 8% των RWAs.

Για να μετριάσει την προκυκλικότητα, η Βασιλεία III εισάγει δύο νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Το πρώτο μέτρο είναι το buffer διατήρησης κεφαλαίου. Είναι ένα πρόσθετο αποθεματικό κεφάλαιο ίσο με το 2,5% του CET1. Το δεύτερο μέτρο είναι το αντικυκλικό buffer. Το ζητούν κατά διακριτική ευχέρεια οι εθνικές αρχές όταν το κρίνουν σκόπιμο. Το αντικυκλικό buffer αντιστοιχεί στο 2,5% των RWA. Σκοπός αυτής της διάταξης είναι ότι κατά τη διάρκεια των φάσεων επέκτασης οι τράπεζες διαθέτουν επιπλέον κεφάλαια στο ελάχιστο απαιτούμενο, ενώ κατά τη διάρκεια των φάσεων ύφεσης, αυτά τα αποθέματα ασφαλείας θα μπορούσαν να εξαντληθούν από ζημίες χωρίς να συνεπάγονται περιορισμούς στην κανονική λειτουργία της τράπεζας.

Όσον αφορά το πρόβλημα της υψηλής μόχλευσης, η συμφωνία παρέχει περιορισμό μόχλευσης, θέτοντας ένα ελάχιστο όριο 3%. Υπολογίζεται ως ο λόγος των κεφαλαίων Tier 1 προς το σύνολο των μη σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων περιουσιακών στοιχείων εκτός ισολογισμού. Τα μη σταθμισμένα αυτά στοιχεία του ενεργητικού περιλαμβάνουν

προβλέψεις, δάνεια, στοιχεία εκτός ισολογισμού με πλήρη μετατροπή και τα παράγωγα προϊόντα. Ο κύριος σκοπός του είναι να περιορίσει τον βαθμό μόχλευσης στον τραπεζικό τομέα, ενώ παράλληλα να επικουρήσει στην προστασία έναντι του κινδύνου υποδείγματος και των σφαλμάτων μέτρησης.

Αναφορικά με το ζήτημα της ρευστότητας, η Βασιλεία III εισάγει δύο νέους δείκτες, τον δείκτη κάλυψης ρευστότητας (Liquidity Coverage Ratio) και τον δείκτη καθαρής χρηματοδότησης (Net Stable Funding Ratio). Ο δείκτης κάλυψης ρευστότητας εντοπίζει το ποσό των αδέσμευτων, υψηλής ποιότητας ρευστών στοιχείων του Ενεργητικού τα οποία μια τράπεζα πρέπει να έχει στη διάθεσή της, ώστε να τα χρησιμοποιήσει για να καλύψει τις καθαρές εκροές που θα αντιμετωπίσει σε μια μικρής διάρκειας κατάσταση κρίσης (30 ημερών), τα χαρακτηριστικά της οποίας θα προσδιορίζονται από τις εποπτικές αρχές. Ο δείκτης καθαρής χρηματοδότησης μετράει τα ποσά των μεγάλης διάρκειας σταθερών πηγών χρηματοδότησης που χρησιμοποιούνται από μια τράπεζα, σε σχέση με τα στοιχεία του Ενεργητικού που αυτά χρηματοδοτούν και των ενδεχόμενων υποχρεώσεων που μπορεί να προκύψουν από εκτός Ισολογισμού στοιχεία. Ο συγκεκριμένος δείκτης στοχεύει στην ενθάρρυνση χρήσης πιο μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης από τις τράπεζες. (Γιώργος Βουσινάς, Ιανουάριος 2016)

Είναι σαφές ότι η ευρεία εφαρμογή των νέων κανόνων της Βασιλείας III θα έχει ως αποτέλεσμα ένα πιο σταθερό τραπεζικό σύστημα με την εφαρμογή αυστηρότερων δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας που έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν τη ρευστότητα σε περιόδους οικονομικής δυσχέρειας. Οπότε επαφίεται στα χέρια των αρχών η παρακολούθηση των οικονομικών και τραπεζικών συνθηκών και η παρέμβαση στο βαθμό που απαιτείται κάθε φορά, έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι οι ρυθμιστικοί κανόνες ακολουθούνται και εξασφαλίζεται η απαιτούμενη κεφαλαιακή δομή, αποφεύγοντας τις παγίδες ρευστότητας. Συμπερασματικά, για να είναι σε θέση το οικονομικό σύστημα να λειτουργήσει σωστά και με τους ελάχιστους δυνατούς κινδύνους, οι νέοι κανόνες πρέπει να τηρούνται αυστηρά, με τέτοιο τρόπο που δεν επηρεάζονται τα κανάλια χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας, καθώς και η ευελιξία των τραπεζικών επιχειρηματικών σχεδίων. (Γιώργος Βουσινάς, Ιανουάριος 2016)

4.2 Αλληλεπίδραση μεταξύ λογιστικού πλαισίου ΔΠΧΑ 9 και κανονιστικού πλαισίου

Οι τράπεζες υπόκεινται σε διπλό κανονισμό: ο λογιστικός κανονισμός που αφορά όλους τους φορείς που συντάσσουν οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, και ο προληπτικός κανονισμός που παρακολουθεί και ρυθμίζει τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και το δημόσιο συμφέρον των τραπεζών.

Οι δύο κανονισμοί της λογιστικής και της εποπτείας συχνά εξελίσσονται με συναφή τρόπο αλλά όχι χωρίς να αποκαλύπτουν σημεία εσφαλμένης ευθυγράμμισης ή δύσκολης ερμηνείας. Αυτό εξαρτάται κυρίως από το γεγονός ότι οι οικονομικές εκθέσεις και η τραπεζική εποπτεία επιδιώκουν διαφορετικούς στόχους. Ο πρωταρχικός στόχος των λογιστικών εκθέσεων είναι να παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σε ένα ευρύ φάσμα οντοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επενδυτών, των πιστωτών και των ίδιων των ρυθμιστικών αρχών. Από την άλλη πλευρά, ο κύριος στόχος της εποπτείας είναι να μειωθεί το επίπεδο κινδύνου στο οποίο εκτίθενται οι καταθέτες διατηρώντας τη χρηματοοικονομική σταθερότητα.

Η αλληλεπίδραση μεταξύ της νέας λογιστικής αρχής ΔΠΧΑ 9 και του προληπτικού πλαισίου αφορά τρία κύρια ζητήματα: τις βασικές παραμέτρους που χρησιμοποιούνται στο μοντέλο αναμενόμενης πιστωτικής ζημίας, τα μακροοικονομικά σενάρια και οι μελλοντικές πληροφορίες και τις προβλέψεις απομείωσης.

Οι παράμετροι στο μοντέλο ECL

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το πλαίσιο της Βασιλείας παρέχει δύο προσεγγίσεις για τη μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου, με σκοπό τον υπολογισμό των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων. Σύμφωνα με την τυποποιημένη προσέγγιση, οι τράπεζες υπολογίζουν τα σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία με την υποστήριξη εξωτερικών πιστωτικών ιδρυμάτων αξιολόγησης. Σύμφωνα με την προσέγγιση IRB, οι τράπεζες χρησιμοποιούν εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης για τον υπολογισμό των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων. Ως εκ τούτου, ανάλογα με το είδος της προσέγγισης της Βασιλείας που χρησιμοποιείται, τυποποιημένη ή προηγμένη, η τράπεζα θα μπορεί να αξιοποιήσει ορισμένα από τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται από τα πλαίσια της Βασιλείας στο μοντέλο ΔΠΧΑ 9 ECL και να παρέχει ευκολότερη αντιστοίχιση εισροών για κεφαλαιακές απαιτήσεις και υπολογισμούς απομείωσης.

Η προσέγγιση IRB, η οποία υπόκειται στη ρητή έγκριση του επόπτη της τράπεζας, θα επιτρέψει στις τράπεζες να χρησιμοποιούν εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης για τον υπολογισμό του σταθμισμένου ενεργητικού (RWA) για τον πιστωτικό κίνδυνο. Ένα ακόμη χαρακτηριστικό που αναγνωρίζεται στο ΔΠΧΑ 9 είναι η ενσωμάτωση στοιχείων πιστωτικού κινδύνου στη λογιστική και συνεπώς στη διαδικασία χρηματοοικονομικής αναφοράς. Με αυτόν τον τρόπο το πρότυπο παρέχει ένα νέο είδος αλληλεπίδρασης μεταξύ χρηματοοικονομικών συναρτήσεων και συναρτήσεων κινδύνου, απαιτώντας μια διαλειτουργική προσέγγιση. Η λειτουργία διαχείρισης κινδύνου εκτελεί τον υπολογισμό απομείωσης παρέχοντας αντικειμενικές, ανεξάρτητες και πιο προκλητικές απόψεις για τις επιχειρηματικές παραδοχές.

Η νέα λογιστική αρχή δεν καθορίζει τη διαδικασία υπολογισμού των ECL, αλλά αναφέρει μια σειρά απαραίτητων απαιτήσεων που πρέπει να πληροί το μοντέλο ECL. Αυτές οι απαιτήσεις αποτελούν τη βάση των υφιστάμενων διαφορών μεταξύ ρυθμιστικού EL και λογιστικού ECL.

Τα μοντέλα της Βασιλείας III μπορούν να χρησιμοποιηθούν για το ΔΠΧΑ 9 υπό τον όρο ότι θα γίνουν σημαντικές προσαρμογές:

- κατάργηση του συντηρητισμού που απαιτείται για κανονιστικούς σκοπούς προς μια ουδέτερη προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη μια αμερόληπτη άποψη σταθμισμένης πιθανότητας των μελλοντικών απωλειών ·
- καθιέρωση point-in-time προσαρμογών (PIT) για αντικατάσταση της through the-cycle προσέγγισης (TTC) που απαιτείται για κανονιστικούς σκοπούς.
- προσαρμογές του μοντέλου της Βασιλείας σε πολυετή προοπτική ·
- συμπερίληψη πληροφοριών για το μέλλον.

Οι προσαρμογές του μοντέλου της Βασιλείας IRB προς το μοντέλο απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 είναι σίγουρα επωφελείς για τις μεσαίες και μεγάλες τράπεζες, οι οποίες έχουν εφαρμόσει εσωτερικά μοντέλα για κανονιστικούς σκοπούς. Οι μικρότερες τράπεζες, που χρησιμοποιούν την τυπική προσέγγιση, βρίσκουν δύσκολη την εφαρμογή της νέας λογιστικής αρχής και θα πρέπει να επιλέξουν μεταξύ της εσωτερικής εφαρμογής του δικού τους μοντέλου, το οποίο χρειάζεται μεγάλες προσπάθειες, ή να στηριχθούν σε εξωτερικές λύσεις, όπως μοντέλα που παρέχονται από εξειδικευμένες εταιρείες, το οποίο κοστίζει.

Πιθανότητα Αθέτησης (Probability of default – PD)

Η προσέγγιση IRB απαιτεί την υιοθέτηση του TTCPD, το οποίο εκτιμάται σε χρονικό ορίζοντα 12 μηνών. Η προσέγγιση TTC αφαιρεί τους κυκλικούς παράγοντες στην εκτίμηση της PD προκειμένου να καθοριστούν πιο σταθερές και λιγότερο ασταθείς εκτιμήσεις πιστωτικού κινδύνου. Λαμβάνει υπόψη τους μεσοπρόθεσμους μέσους όρους της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών και συνεπώς αγνοεί τις βραχυπρόθεσμες μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου.

Το ΔΠΧΑ 9 παρέχει τη χρήση του PIT PD. Ένα σύστημα αξιολόγησης PIT παράγει μια προεπιλεγμένη πιθανότητα ευαίσθητη στις βραχυπρόθεσμες μακροοικονομικές αλλαγές. Το PIT PD αυξάνεται κατά τη διάρκεια των φάσεων ύφεσης και μειώνεται κατά τη διάρκεια της άνθησης, και ως εκ τούτου αντιδρά άμεσα στις αλλαγές της πιστοληπτικής ικανότητας του αντισυμβαλλόμενου. Επομένως, παρόλο που η χρήση ενός συστήματος αξιολόγησης PIT αυξάνει την προκυκλικότητα της αγοράς, είναι πιο κατάλληλο να πληροί την προοπτική του ΔΠΧΑ 9, το οποίο είναι πιο προσανατολισμένο να λάβει υπόψη τις τρέχουσες και μελλοντικές οικονομικές συνθήκες.

Οι τράπεζες ακολουθούν συνήθως μια υβριδική προσέγγιση, ενδιάμεση μεταξύ TTC και PIT. Έτσι, το PD PIT θα μπορούσε να αξιοποιηθεί από ένα σύστημα αξιολόγησης TTC, αλλά η διαφορά μεταξύ τους δεν θα είναι ποτέ σαφής.

Ζημία σε περίπτωση αθέτησης (LossGivenDefault – LGD)

Πρόκειται για το χρηματικό ποσό που χάνει μια τράπεζα ή άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα όταν ο δανειολήπτης αθετήσει ένα δάνειο, που απεικονίζεται ως ποσοστό της συνολικής έκθεσης τη στιγμή της αθέτησης. Το συνολικό LGD ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος υπολογίζεται μετά από ανασκόπηση όλων των εκκρεμών δανείων χρησιμοποιώντας σωρευτικές ζημίες και άνοιγμα.

Η παράμετρος LGD έχει ήδη εκτιμηθεί και χρησιμοποιηθεί από τις τράπεζες. Συγκεκριμένα, οι τράπεζες που χρησιμοποιούν την προσέγγιση IRB, θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τη ρυθμιστική τους εκτίμηση LGD για να εξαγάγουν την ζημία σε περίπτωση αθέτησης με βάση το ΔΠΧΑ 9. Οι τράπεζες που χρησιμοποιούν την τυποποιημένη προσέγγιση (SA), θα μπορούσαν να ορίσουν το LGD που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των συλλογικών δικαιωμάτων, ως βάση της διαδικασίας εκτίμησης, σύμφωνα με το προηγούμενο ΔΛΠ 39. Αντίθετα, το μοντέλο LGD για αθέτηση περιουσιακών στοιχείων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως βάση για να προκύψει η διάρκεια ζωής του LGD, στο οποίο θα πρέπει να συμπεριληφθούν πληροφορίες για το μέλλον.

Έκθεση υπό τον κίνδυνο αθέτησης (Exposureatdefault – EAD)

Αφορά την συνολική αξία στην οποία εκτίθεται μια τράπεζα όταν χρεοκοπήσει ένα δάνειο. Χρησιμοποιώντας την εσωτερική προσέγγιση βασισμένη σε αξιολογήσεις (IRB), τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υπολογίζουν τον κίνδυνο. Οι τράπεζες συχνά χρησιμοποιούν προεπιλεγμένα μοντέλα εσωτερικής διαχείρισης κινδύνου για την εκτίμηση των αντίστοιχων συστημάτων EAD.

Το EAD σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, ορίζεται ως η μέγιστη συμβατική περίοδος κατά την οποία η οικονομική οντότητα εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο. Η εξαίρεση γίνεται για ανακυκλούμενες πιστωτικές διευκολύνσεις (δηλαδή πιστωτικές κάρτες, διευκολύνσεις υπερανάλληψης) για τις οποίες η αναμενόμενη διάρκεια ζωής μπορεί να είναι μεγαλύτερη από τη συμβατική διάρκεια ζωής, επομένως η EAD τους περιλαμβάνει την περίοδο κατά την οποία μια τράπεζα εκτίθεται σε πιστωτικό κίνδυνο.

4.3 Μακροοικονομικά σενάρια και μελλοντικές πληροφορίες

Η νέα λογιστική αρχή απαιτεί τη συμπερίληψη πληροφοριών μελλοντικής προοπτικής στη διαδικασία εκτίμησης των ECL. Οι ECL περιλαμβάνουν μακροοικονομικές προβλέψεις για τα

μελλοντικά στοιχεία μέσω της εφαρμογής πολλαπλών σεναρίων, προκειμένου να αντισταθμιστεί η μερική μη γραμμικότητα που υπάρχει φυσικά στη συσχέτιση μεταξύ μακροοικονομικών αλλαγών και πιστωτικού κινδύνου.

Η διαδικασία δημιουργίας πολλαπλών σεναρίων θα πρέπει να είναι συνεπής με τη διαδικασία μακροοικονομικής πρόβλεψης που χρησιμοποιείται για τους στόχους διαχείρισης κινδύνου. Στις κατευθυντήριες γραμμές της, η ίδια Επιτροπή της Βασιλείας προτείνει στις τράπεζες να διασφαλίσουν τη συνέπεια των μακροοικονομικών προβλέψεων που χρησιμοποιούνται σε ολόκληρο τον οργανισμό, προσαρμόζοντας την ανάλυση σεναρίων ICAAP, το Stress testing και τον στρατηγικό σχεδιασμό στα μοντέλα του ΔΠΧΑ 9. Αυτό θα διασφαλίσει ότι οι οικονομικές προβλέψεις κοινοποιούνται με διαφάνεια και συνέπεια μεταξύ των εκθέσεων του ICAAP και των γνωστοποιήσεων του ΔΠΧΑ 9.

Η διαδικασία που ακολουθείται από τις τράπεζες εξετάζει τρία σενάρια που συνήθως υπολογίζονται σε μια περίοδο τριών ετών: το βασικό σενάριο που είναι το κύριο σενάριο και αναμένεται να είναι το πιο πιθανό να συμβεί, το θετικό σενάριο που αντιπροσωπεύει μια καλύτερη και θετική εξέλιξη της οικονομικής ανάπτυξης σε σύγκριση με το βασικό σενάριο και το δυσμενές σενάριο που αντιπροσωπεύει μια χειρότερη και επιβραδυνόμενη εξέλιξη της οικονομικής ανάπτυξης σε σύγκριση με το βασικό σενάριο. Συχνά το τελευταίο αντανακλά ένα από τα σενάρια που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία αξιολόγησης της επάρκειας κεφαλαίου.

4.4 Προβλέψεις Απομείωσης

Η απομείωση των πιστώσεων αποτελεί βασικό στοιχείο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των τραπεζών, καθώς έχει σημαντικό αντίκτυπο τόσο στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων όσο και στο εποπτικό κεφάλαιο.

Όπως έχει ήδη αναλυθεί στο κεφάλαιο 3, το ΔΠΧΑ 9 εισάγει ένα νέο μοντέλο απομείωσης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων με βάση την προσέγγιση των αναμενόμενων ζημιών. Η λογιστική απομείωση εκφράζει την αναμενόμενη πιστωτική ζημία ενός χρηματοοικονομικού μέσου ως η προβλεπόμενη αξία των εκτιμώμενων ταμειακών ελλείψεων κατά την αναμενόμενη διάρκεια ζωής του περιουσιακού στοιχείου. Τα περιθώρια ζημιών της αναμενόμενης ζημίας αναγνωρίζονται στη συνέχεια στην κατάσταση αποτελεσμάτων, τα οποία με τη σειρά τους θα αντικατοπτρίζονται στον υπολογισμό των προβλέψεων απομείωσης του εποπτικού κεφαλαίου.

Οι περισσότερες από τις τράπεζες που υπόκεινται στο ΔΠΧΑ 9 υπόκεινται επίσης σε κεφαλαιακές απαιτήσεις βάσει Βασιλείας III και για τον υπολογισμό των σταθμισμένων περιουσιακών στοιχείων χρησιμοποιούν είτε τυποποιημένες είτε εσωτερικές προσεγγίσεις βάσει αξιολόγησης.

Η προληπτική αντιμετώπιση των προβλέψεων για ζημίες δανείων για τράπεζες που ακολουθούν τυποποιημένη προσέγγιση διακρίνεται μεταξύ γενικών προβλέψεων (GP) και ειδικών προβλέψεων (SP).

Οι γενικές προβλέψεις τηρούνται έναντι μελλοντικών και προς το παρόν μη αναγνωρισμένων ζημιών και είναι επιλέξιμες για συμπερίληψη στο κεφάλαιο. Ο υπολογισμός των γενικών προβλέψεων περιλαμβάνει:

- Ζημίες που αναγνωρίστηκαν για να καλύψουν υψηλότερο μέσο όρο ζημιών χαρτοφυλακίου που σημειώθηκαν τα τελευταία χρόνια, αν και δεν υπάρχουν προς το παρόν στοιχεία που να υποστηρίζουν το επίπεδο ζημιών που παρατηρήθηκε στο παρελθόν.

- Ζημίες για τις οποίες το ίδρυμα δεν γνωρίζει την υποβάθμιση της πίστωσης για μια ομάδα ανοιγμάτων, αλλά όπου κάποιος βαθμός μη πληρωμής είναι στατιστικά πιθανός με βάση την προηγούμενη εμπειρία.

Το CRR σύμφωνα με το άρθρο 111 προβλέπει ότι τα SP αφαιρούνται από την έκθεση (EAD) για τον προσδιορισμό της τιμής RWA που προκύπτει καθαρά από τέτοιες προβλέψεις. Ο υπολογισμός των ειδικών προβλέψεων περιλαμβάνει:

- Ζημίες που αναγνωρίζονται στο λογαριασμό αποτελεσμάτων για μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία και αντιπροσωπεύουν απομείωση του πιστωτικού κινδύνου σύμφωνα με το ισχύον λογιστικό πλαίσιο
- Ζημίες ως αποτέλεσμα τρεχουσών ή προηγούμενων γεγονότων που επηρεάζουν σημαντική ατομική έκθεση ή ανοίγματα που δεν είναι ατομικά σημαντικά, τα οποία αξιολογούνται ατομικά ή συλλογικά
- Ζημίες για τις οποίες η ιστορική εμπειρία, προσαρμοσμένη στη βάση των σημερινών παρατηρήσιμων δεδομένων, υποδεικνύει ότι η ζημία έχει συμβεί, αλλά το ίδρυμα δεν γνωρίζει ακόμη ποια μεμονωμένη έκθεση έχει υποστεί αυτές τις απώλειες.

Στο μοντέλο απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 δεν υπάρχει σαφής διάκριση. Οι προβλέψεις για απομειωμένα περιουσιακά στοιχεία του σταδίου 3 μπορούν να αναγνωριστούν ως ειδικές προβλέψεις. Οι προβλέψεις των σταδίων 1 και 2 αντιστοιχούν τόσο στις συνθήκες της δεύτερης όσο και της πέμπτης περίπτωσης, επομένως δεν έχουν άμεση και μοναδική αντιστοιχία. Είναι πιθανό οι προβλέψεις απομείωσης σταδίου 2 να θεωρηθούν ότι περιέχουν μία μίξη GP και SP και απαιτούνται ισχυρές διαδικασίες για να εξασφαλιστεί μια ακριβής διάσπαση. Εάν οι προβλέψεις των σταδίων 1 και 2 αναγνωρίζονται ως GP, η συνέπεια είναι ότι δεν αφαιρούνται από την αξία ανοίγματος αλλά περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο της κατηγορίας 2. Παρουσία μεγαλύτερων γενικών προβλέψεων, υπάρχει η πιθανότητα ένα μέρος αυτών να μην αποδοθεί στο ρυθμιστικό κεφάλαιο επειδή δεν πληρούν τον ορισμό της αναμενόμενης κανονιστικής ζημίας και επειδή υπερβαίνουν το 1,25% των RWAs. (European Banking Federation, Ιούνιος 2016)

Όσον αφορά την προσέγγιση IRB, το πλαίσιο της Βασιλείας αναγνωρίζει δύο τύπους πιστωτικών ζημιών: τις αναμενόμενες ζημίες (EL), οι οποίες είναι οι πιθανές οικονομικές ζημίες τους επόμενους 12 μήνες και τις απρόσμενες ζημίες (UL), που αντιπροσωπεύουν πιθανές μέγιστες απώλειες που υπερβαίνουν τα αναμενόμενα επίπεδα. Οι EL καλύπτονται από προβλέψεις και διαχειρίζονται μέσω τιμολόγησης, ενώ οι UL καλύπτονται από κεφάλαιο σε ένα ορισμένο επίπεδο εμπιστοσύνης. Το μέτρο κινδύνου που υιοθετήθηκε είναι η αξία σε κίνδυνο που υποδηλώνει πιθανές απώλειες σε ένα ορισμένο επίπεδο εμπιστοσύνης (99,9%) και χρονικό ορίζοντα (12 μήνες). Η αναμενόμενη ζημία συγκρίνεται στη συνέχεια με το σύνολο των επιλέξιμων διατάξεων. Εάν οι προβλέψεις είναι χαμηλότερες από τις EL, αναγνωρίζεται ένα έλλειμμα και αφαιρείται από το κεφάλαιο CET1. Εάν οι προβλέψεις είναι υψηλότερες από τις EL, αναγνωρίζεται υπέρβαση και προστίθεται στο κεφάλαιο της κατηγορίας 2 έως όριο 0,6% των RWA. Τα αποτελέσματα του ανώτατου ορίου 0,6% δεν είναι πλέον συμβατά με την προοπτική του ΔΠΧΑ 9, αφού βαθμονομήθηκε σε μια κατάσταση κατά την οποία οι λογιστικές προβλέψεις περιορίζονταν σε ζημίες. (European Banking Federation, Ιούνιος 2016)

Η εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 αλλάζει την αλληλεπίδραση μεταξύ κεφαλαίου και προβλέψεων, δεδομένου ότι, οι τρέχουσες αποζημιώσεις υπολογίζονται σύμφωνα με την προσέγγιση των αναμενόμενων ζημιών και επιπλέον, για τα περιουσιακά στοιχεία των σταδίων 2 και 3, το λογιστικό πρότυπο απαιτεί αποζημίωση για τις lifetime αναμενόμενες ζημίες. Αντίθετα, οι κανόνες

προληπτικής εποπτείας ρυθμίζονται στο λογιστικό μοντέλο ζημίας και αυτές οι νέες απαιτήσεις (μελλοντική προοπτική και διάρκεια ζωής) δεν περιλαμβάνονται στο κανονιστικό EL με αποτέλεσμα τον διπλό υπολογισμό των πόρων που απορροφούν τις ζημιές. Εννοιολογικά, δεδομένου του ίδιου επιπέδου υποκείμενων ζημιών και παραμερίζοντας οποιασδήποτε διαφορά στον υπολογισμό μεταξύ προληπτικού 12μηνου EL και λογιστικού ECL 12 μηνών, υπάρχει διπλότυπο για περιουσιακά στοιχεία σταδίου 2, δεδομένου ότι η αναμενόμενη πρόβλεψη ζημιών σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 υπερβαίνει το χρονικό ορίζοντα των 12 μηνών του προληπτικού πλαισίου. Επομένως, ο αντίκτυπος στους δείκτες κεφαλαίου που προκύπτει από το ΔΠΧΑ 9 θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στη συνολική βαθμονόμηση του κεφαλαίου για να αποφευχθεί η διπλή καταμέτρηση, ανεξάρτητα από το υποκείμενο λογιστικό καθεστώς. Χωρίς τέτοιες προσαρμογές, ο λόγος CET1 αναμένεται να μειωθεί χωρίς αντίστοιχη αλλαγή στο επίπεδο του κινδύνου χαρτοφυλακίου. (European Banking Federation, Ιούνιος 2016)

4.5 Συνοψη

Τα λογιστικά και τα προληπτικά πλαίσια παρουσιάζουν ορισμένα σημεία σύγκλισης, αλλά δεν ταιριάζουν απόλυτα λόγω του ότι ακολουθούν διαφορετικούς σκοπούς. Οι κύριοι στόχοι της λογιστικής αρχής συνίστανται στο να παρέχουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων αναπαράσταση των επιδόσεων των τραπεζών και να αποκαλύπτουν πληροφορίες χρήσιμες για τη λήψη αποφάσεων. Από την άλλη πλευρά, ο σκοπός που ακολουθεί το πλαίσιο προληπτικής εποπτείας είναι να διατηρήσει τη χρηματοοικονομική σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος και έτσι υποστηρίζει μια υγιή και συντηρητική διαχείριση και λογιστική των τραπεζών.

Σε κάθε περίπτωση, η αναζήτηση μιας μορφής αλληλεπίδρασης θα πρέπει να περιλαμβάνει ορισμένα πλεονεκτήματα για την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 χάρη στην εκμετάλλευση μοντέλων και δεδομένων που έχουν ήδη αναπτυχθεί από τις τράπεζες για κανονιστικούς και διαχειριστικούς σκοπούς.

Κεφάλαιο 5ο

Μελέτη Περίπτωσης

5.1 Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη και η επεξήγηση των αλλαγών που επέφερε η μετάβαση από το ΔΛΠ 39 στο ΔΠΧΑ 9 στον κλάδο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα. Κατά την εισαγωγή της παρούσας εργασίας τέθηκαν οι εξής στόχοι:

- Ποια είναι η συνολική ποσοτική επήρεια στις προβλέψεις απομείωσης των τραπεζικών ιδρυμάτων και στα εποπτικά κεφάλαια;
- Από πού επηρεάστηκε αυτό το αποτέλεσμα και ποιοι λογαριασμοί επηρεάστηκαν.

Η ανάλυση βασίστηκε κυρίως στις ετήσιες ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις περιόδου από 01/01/2017 έως 31/12/2018, από τις οποίες αντλήθηκαν ποσοτικά αλλά και ποιοτικά δεδομένα, και επί πρόσθετα από ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του εξαμήνου της ίδιας περιόδου και παρουσιάσεις αποτελεσμάτων προς τους οικονομικούς αναλυτές.

5.2 Δείγμα Έρευνας και Μεθοδολογία

Τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο Αθηνών θα αποτελέσουν το δείγμα της μελέτης. Αυτά είναι η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε., η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος Α.Ε., η Eurobank Ergasias Α.Ε. και η Alpha Τράπεζα Α.Ε.. Ο πληθυσμός του δείγματος είναι εμφανώς μικρός, λόγω του μικρού μεγέθους της ελληνικής οικονομίας, με την Τράπεζα της Ελλάδος να μην δύναται να ενταχθεί, καθώς το πλαίσιο λειτουργίας της είναι ρυθμιστικό παρά εμπορικό, ενώ οι οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύει διαφέρουν από αυτές των υπολοίπων τραπεζών, καθιστώντας αδύνατη την συλλογή επαρκών δεδομένων από αυτές. Επομένως, η απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων που τέθηκαν θα δοθεί από την εξέταση των οικονομικών καταστάσεων των τεσσάρων ιδρυμάτων.

Οι ερευνητικοί μέθοδοι διακρίνονται σε ποσοτικές και ποιοτικές. Η ποιοτική έρευνα χρησιμοποιείται κυρίως στις κοινωνικές επιστήμες και προσπαθεί να διερευνήσει και να ερμηνεύσει σε βάθος ένα κοινωνικό φαινόμενο δίνοντας απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με το 'γιατί' και το 'πώς'. Αντιθέτως, η ποσοτική έρευνα διερευνά συστηματικά τα φαινόμενα με αριθμητικά δεδομένα και στατιστικές μεθόδους και στοχεύει στην ανακάλυψη των αιτιών της αλλαγής των κοινωνικών φαινομένων, καταλήγοντας σε γενικεύσεις μέσω ερευνητικών υποθέσεων. Η μέθοδος που θα ακολουθηθεί στην προκειμένη περίπτωση είναι η ποσοτική.

5.3 Παρουσιάσεις Τραπεζικών ιδρυμάτων

Τράπεζα Πειραιώς

Η τράπεζα Πειραιώς, η οποία ιδρύθηκε το 1916 με έδρα την Αθήνα, παρέχει ένα ευρύ φάσμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών σε περίπου 5,6 εκατ. πελάτες. Για πολλές δεκαετίες λειτούργησε ως ιδιωτική Τράπεζα, ενώ το διάστημα 1975-1991 πέρασε υπό κρατικό έλεγχο. Από τον Δεκέμβριο του 1991 που ιδιωτικοποιήθηκε έχει παρουσιάσει μεγάλη ανάπτυξη εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων, ενώ σήμερα κατέχει ηγετική θέση στην ελληνική αγορά με μερίδιο

αγοράς 30% στα δάνεια και 29% στις καταθέσεις. Ο όμιλος απασχολεί περίπου 24.495 εργαζομένους, ενώ το σύνολο του δικτύου καταστημάτων αριθμεί 1.653 μονάδες, με παρουσία σε 10 χώρες συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Στις 31 Δεκεμβρίου 2016, το συνολικό ενεργητικό του Ομίλου έφτασε τα €81,5 δισ., τα δάνεια μετά από προβλέψεις τα €49,7 δισ. και οι καταθέσεις τα €42,4 δισ., ενώ διεθνώς έχει παρουσία σε περιοχές της Νοτιοδυτικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, καθώς και στα οικονομικά κέντρα του Λονδίνου της Νέας Υόρκης και της Φρανκφούρτης.

Η Τράπεζα Πειραιώς ηγείται ενός Ομίλου επιχειρήσεων, που καλύπτουν το σύνολο των εργασιών και δραστηριοτήτων του χρηματοοικονομικού τομέα, διαθέτει ιδιαίτερη τεχνογνωσία στο χώρο των μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεων, στον αγροτικό τομέα μετά την εξαγορά της ΑΤΕ bank, στην καταναλωτική-στεγαστική πίστη, στην Πράσινη Τραπεζική (greenbanking), στην παροχή υπηρεσιών κεφαλαιαγοράς και επενδυτικής τραπεζικής, καθώς και στην αγορά της χρηματοδοτικής μίσθωσης. Το σύνολο αυτών των υπηρεσιών προσφέρεται τόσο μέσα από το εκτεταμένο δίκτυο των 660 καταστημάτων και 1,880 ΑΤΜ του Ομίλου στην Ελλάδα, όσο και από το ηλεκτρονικό δίκτυο τραπεζικής της winbank.

Όσον αφορά την παρουσία της στο εξωτερικό, εστιάζεται στην Ουκρανία με 15 καταστήματα της Piraeus Bank ICB και με ένα κατάστημα στη Φρανκφούρτη, το οποίο προήλθε από την εξαγορά της ΑΤΕ bank.

Αξιίζει, επιπλέον, να σημειωθεί ότι η τράπεζα Πειραιώς αναγνωρίστηκε ως η τράπεζα της χρονιάς 2013 για την Ελλάδα, από το περιοδικό The Banker. Λόγοι της βράβευσης ήταν ότι παρά το αρνητικό οικονομικό κλίμα της Ελλάδας η Τράπεζα Πειραιώς κατάφερε να γίνει από τέταρτη σε μέγεθος τράπεζα της Ελλάδας σε πρώτη σε μέγεθος καθώς και ότι είχε τον μεγαλύτερο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας μεταξύ των ελληνικών τραπεζών (14.5%).

Eurobank

Η Eurobank EFG είναι η τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα στην Ελλάδα με 653 σημεία εξυπηρέτησης σε Ελλάδα και εξωτερικό.. Η έδρα της βρίσκεται στην Αθήνα. Αποτελεί εταιρία του ομίλου του Σπύρου Λάτση EFG Bank European Financial Group, που εδρεύει στη Γενεύη και απασχολεί περίπου 24.500 υπαλλήλους.

Στις 27/7/1999 η διοίκηση της τράπεζας Εργασίας ανακοίνωσε την αποδοχή της εξαγοράς της από την τράπεζα Eurobank. Συγκεκριμένα, η διοίκηση της τράπεζας Εργασίας ανακοίνωσε ότι εξασφάλισε τόσο την αυτονομία της διοίκησής της όσο και τη συμμετοχή της στη διαδικασία συγχώνευσης που θα ακολουθούσε την επόμενη διετία. Η τράπεζα Eurobank, αποκτώντας κατά πολλούς την αποδοτικότερη ελληνική τράπεζα (η οποία κατείχε τη 12η θέση παγκοσμίως σε αποδοτικότητα επί κεφαλαίων και την 20ή σε αποδοτικότητα επί του ενεργητικού), κατάφερε να δημιουργήσει τον τρίτο σε μέγεθος τραπεζικό όμιλο της χώρας με πάνω από 320 καταστήματα και κεφαλαιακή βάση 1,6 δισ ευρώ περίπου. Επίσης η συμπληρωματικότητα των δύο τραπεζών - η Εργασίας επικεντρώνεται με ιδιαίτερη επιτυχία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ η Eurobank δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις μεγάλες επιχειρήσεις και στην ιδιωτική πελατεία- οδήγησε στη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου ομίλου που καλύπτει όλο το φάσμα των τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών. Η πρωτόγνωρη για τα ελληνικά δεδομένα επιθετική εξαγορά της Εργασίας πέρασε στην ιστορία του ελληνικού «επιχειρείν». (Παπαδάκης Β,2002,σελ. 305-308)

Alphabank

Η Alpha Bank είναι μία από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ελλάδα. Αριθμεί 312 Καταστήματα πανελλαδικώς, ενώ ο Όμιλος της Alpha Bank δραστηριοποιείται και στη διεθνή τραπεζική αγορά με παρουσία στην Κύπρο, στη Ρουμανία, στην Αλβανία και στο Λουξεμβούργο.

Ιδρύθηκε το 1879 από τον Ιωάννη Φ. Κωστόπουλο, όταν δημιούργησε μία εμπορική επιχείρηση στην Καλαμάτα. Το 1918 το τραπεζικό τμήμα του οίκου "Ι. Φ. Κωστοπούλου" μετονομάστηκε σε "Τράπεζα Καλαμών". Το 1924 η έδρα της μεταφέρθηκε στην Αθήνα, και η Τράπεζα ονομάστηκε "Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως". Το 1947 η επωνυμία άλλαξε σε "Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως", αργότερα, το 1972 σε "Τράπεζα Πίστεως" και τέλος το Μάρτιο του 1994 σε Alpha Τράπεζα Πίστεως. Η Τράπεζα γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες. Πέρα από την προσφορά απλών τραπεζικών υπηρεσιών και προϊόντων, εξελίχθηκε σε έναν ολοκληρωμένο Όμιλο παροχής οικονομικών υπηρεσιών. Κύριοι άξονες της πολιτικής της Alpha Bank είναι η σταθερή επέκταση των δραστηριοτήτων στο retail banking, με έμφαση στη στεγαστική και καταναλωτική πίστη, και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και η επίτευξη υψηλού ρυθμού αναπτύξεως στους τομείς της διαχείρισης κεφαλαίων πελατών (αμοιβαία κεφάλαια, mass affluent banking, private banking), των ασφαλειών, της επενδυτικής τραπεζικής και του corporate banking. Στόχος της Alpha Bank είναι να λειτουργήσει και να επιτύχει αύξηση των μεγεθών της και του μεριδίου αγοράς.

Εθνική Τράπεζα Ελλάδος

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ) η παλαιότερη σε λειτουργία, σήμερα από τις υπόλοιπες τρεις συστημικές, τράπεζα της Ελλάδας. Είναι μέλος της Αγοράς Παραγώγων του Χρηματιστηρίου Αθηνών από ιδρύσεώς της και έχει άδεια ειδικού διαπραγματευτή τύπου Α. Είναι διαφορετική από την Τράπεζα της Ελλάδος, ενώ είχε το εκδοτικό προνόμιο χαρτονομισμάτων στην Ελλάδα ως το 1928.

Η Εθνική ιδρύθηκε το 1841 από τον Γεώργιο Σταύρου, από τα Ιωάννινα, ο οποίος ήταν ο πρώτος και μακροβιότερος διοικητής της. Νεότερος σε ηλικία διοικητής στην ιστορία της Τράπεζας ήταν ο Στέλιος Παναγόπουλος, ενώ σήμερα διευθύνων σύμβουλος είναι ο οικονομολόγος Παύλος Μυλωνάς. Η μετοχή της διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών και στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Το Δίκτυό της στην Ελλάδα αριθμεί περισσότερα από 482 Καταστήματα και 1470 ΑΤΜ.

Στις 30 Μαρτίου 1841 δημοσιεύεται ο νόμος «Περί συστάσεως Εθνικής Τραπεζικής» (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αριθ. 6 της 30 Μαρτίου 1841, σ.59) σύμφωνα με τον οποίο η Εθνική Τράπεζα είναι ανώνυμη ιδιωτική εταιρεία με έδρα την Αθήνα και με κεφάλαιο 5.000.000 δραχμών, μοιρασμένο σε 5000 μετοχές των 1000 δραχμών. Από τους ιδρυτικούς μετόχους της Εθνικής Τράπεζας το 1841, ήταν το ελληνικό κράτος με 1.000 μετοχές από τις 3.402. Άλλοι μεγάλοι μέτοχοι ήταν ο Νικόλαος Ζωσιμάς με 500 μετοχές, ο Ιωάννης-Γαβριήλ Εϋνάρδος με 300, ο βασιλιάς Λουδοβίκος Α΄ της Βαυαρίας με 200, ο Κωνσταντίνος Βράνης με 150, ο Αδόλφος Γραφ με 146 και ο Θεόδωρος Ράλλης με 100. Η τράπεζα RothshildFrères Paris αγόρασε 50 μετοχές, ενώ άλλες 50 αγόρασε ο Εϋνάρδος στο όνομά της για να τονώσει το κύρος της νέας τράπεζας.

Μέχρι τα τέλη τις δεκαετίας του 1990 η Ε.Τ.Ε είχε το ρόλο μιας διεθνούς τράπεζας της Ελλάδος και του Ελληνισμού. Οι σχετικά μικρές μονάδες της Ε.Τ.Ε στο εξωτερικό δεν είχαν την δυνατότητα να αποκτήσουν ένα σημαντικό ρόλο και η τράπεζα πούλησε τα υποκαταστήματα στο εξωτερικό (Η.Π.Α, Καναδάς, Γερμανία κλπ) σε ανταγωνιστές και αγόρασε πλέον τοπικά στην νοτιοανατολική Ευρώπη τράπεζες σχηματίζοντας το NBG Group, με ισχυρή παρουσία σε ορισμένες χώρες. Από τον Οκτώβριο 1999, η μετοχή της Τράπεζας διαπραγματεύεται στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

Στα τέλη του 2002, η Εθνική Τράπεζα προχώρησε στη συγχώνευση δι' απορροφήσεως της θυγατρικής της «Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως ΑΕ» (ΕΤΕΒΑ).

Οι λογαριασμοί καταθέσεων σήμερα ξεπερνούν τα εννέα εκατομμύρια και οι λογαριασμοί χορηγήσεων το ένα εκατομμύριο. Το 1953 εξαγόρασε την Τράπεζα Αθηνών και μέχρι τις 30 Απριλίου 1958 ονομαζόταν Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και Αθηνών. Το 1966 ο διοικητής Γεώργιος Μαύρος ίδρυσε το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, που λειτούργησε μετά την μεταπολίτευση. Η Ε.Τ.Ε πρόσφατα συμφώνησε στην εξαγορά της τουρκικής Finansbank, που αποτελεί τη μεγαλύτερη επένδυση που έχει γίνει ποτέ ανάμεσα στις δύο χώρες. Η εξαγορά αυτή δίνει στη Ε.Τ.Ε ηγετική θέση στην ΝΑ Ευρώπη και τα οφέλη που αναμένεται να αποκομίσει είναι πολλαπλά, αποκτώντας πρόσβαση σε μία ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά 70 εκατομμυρίων κατοίκων.

5.4 Επίδραση κατά την μετάβαση στο IFRS 9 στα Ίδια Κεφάλαια

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζεται η συνολική επίδραση του νέου μοντέλου απομείωσης και των νέων απαιτήσεων της ταξινόμησης και επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών στοιχείων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, όπως αποτυπώνεται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων τραπεζών. Η συνολική επίπτωση για τα τέσσερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μετά φόρων ανέρχεται στο ποσό των € 5,778 δισεκατομμυρίων, η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στις νέες απαιτήσεις απομείωσης των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού. Επομένως, η συνολική επίπτωση αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια της εκάστοτε τράπεζας την 1^η Ιανουαρίου του 2018.

Επίπτωση της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9	Τράπεζα Πειραιώς	EuroBank	Alpha Bank	Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	Σύνολο
Μείωση από πρόσθετες προβλέψεις απομείωσης - συνεχιζόμενες δραστηριότητες	-1.944	-1.086	-1.534	-1.304	-5.868
Μείωση από την νέα επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	-25	-4	0	-284	-313
Καθαρή επίπτωση της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 προ φόρου	-1.970	-1.090	-1.534	-1.588	-6.182
Αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση	1	5	392	6	404
Συνολική εκτιμώμενη επίπτωση της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9	-1.969	-1.085	-1.142	-1.582	-5.778

Πίνακας 5.4: Συνολική επίπτωση από την μετάβαση στο IFRS 9

Για την καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεων που επέφερε το ΔΠΧΑ 9, θα γίνει μία ανάλυση και στον κάθε τραπεζικό όμιλο ξεχωριστά.

Τράπεζα Πειραιώς

Η διοίκηση της τράπεζας, ολοκληρώνοντας την αξιολόγηση της επίπτωσης της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, παρατηρεί αύξηση της αρχικής εκτίμησης από €1.621 εκατ. σε €1.969 εκατ. για τον όμιλο ως απόρροια των παρακάτω στοιχείων:

- Ολοκλήρωση της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών από τη μετάβαση στο IFRS 9 των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών στο αποσβέσιμο κόστος για τον Όμιλο και την Τράπεζα, ως αποτέλεσμα της οριστικοποίησης παραμέτρων κινδύνου που χρησιμοποιούνται σε εσωτερικά μοντέλα πιστωτικού κινδύνου, οι οποίες ανήλθαν σε €315 εκατ.
- Αντίκτυπος της πρώτης εφαρμογής του IFRS 9 στα χρηματοοικονομικά μέσα που εντάσσονται στην κατηγορία "Άλλα περιουσιακά στοιχεία", καθώς δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική εκτίμηση. Το ύψος της διαφοράς αυτής αγγίζει τα €34 εκατ. για τον Όμιλο και τα €33 εκατ. για την Τράπεζα.

Eurobank

Ο συνολικός αντίκτυπος από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 των €1.090 εκατ. προ φόρων, όπως απεικονίζεται και στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις του ομίλου, οφείλεται κατά κύριο λόγο στο Ελληνικό δανειακό χαρτοφυλάκιο, η επίπτωση του οποίου αγγίζει τα €949 εκατ. Η επίπτωση αυτή αναγνωρίστηκε την 1.1.2018, οδηγώντας και στην μείωση των Ιδίων Κεφαλαίων που αναλογούν στους μετόχους κατά €1.085 εκατ. η οποία και αναγνωρίζεται ως προσαρμογή του υπολοίπου έναρξης την 1.1.2018. (Οικ. Καταστάσεις ομίλου Eurobank, 2018)

AlphaBank

Αναφορικά με την AlphaBank, από τον πίνακα 4.4 γίνεται φανερό ότι οι οικονομικές καταστάσεις του ομίλου επηρεάστηκαν από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 κατά €1.142 εκατ. μειώνοντας έτσι την καθαρή θέση του ομίλου. Από αυτά, τα €1.534 εκατ. οφείλονται στις αλλαγές στις απαιτήσεις απομείωσης που έφερε το ΔΠΧΑ 9, χωρίς να επηρεάζεται από επαναμετρήσεις και ανακατατάξεις.

Εθνική Τράπεζα Ελλάδος

Τέλος, για την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 είχε ως άμεσο αντίτυπο την μείωση της καθαρής θέσης κατά €1.582 εκατ. από τα οποία τα €1.304 εκατ. προήλθαν από την μείωση πρόσθετων προβλέψεων απομείωσης λόγω της μετάβασης. Τα υπόλοιπα €284 εκατ. προήλθαν από επαναμετρήσεις και ανακατατάξεις.

5.5 Επίδραση κατά την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 λόγω σχηματισμού πρόσθετων προβλέψεων

Όπως γίνεται φανερό και από τον παρακάτω πίνακα, και τα τέσσερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του δείγματος σχημάτισαν αυξημένες προβλέψεις από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, με απόρροια την μείωση των λογιστικών ιδίων κεφαλαίων κατά 11,67%, επιβεβαιώνοντας και την παραπάνω εκτίμηση.

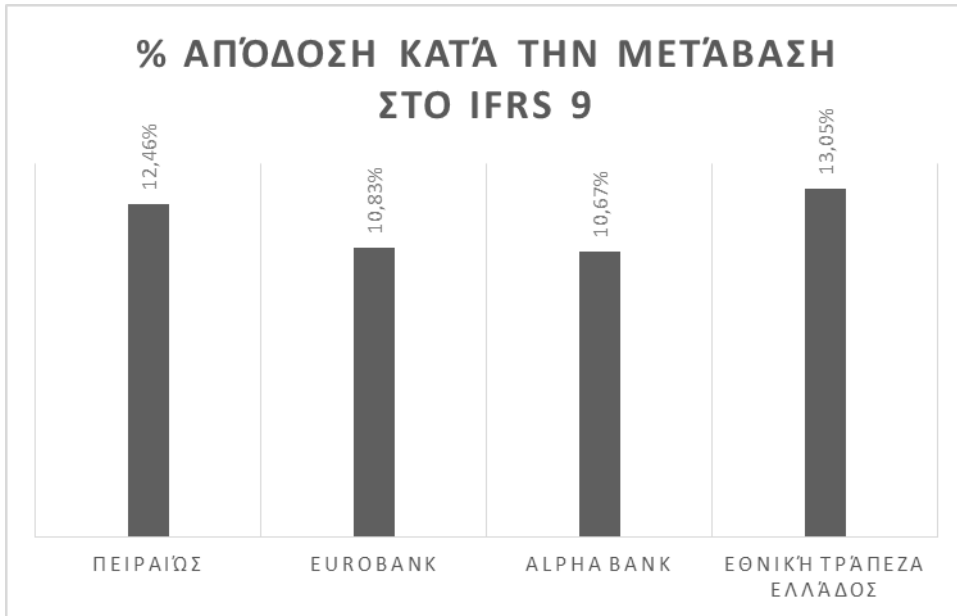
Πιο συγκεκριμένα, συνολικά οι προβλέψεις έφτασαν στα 55 δισεκατομμύρια την 1^η Ιανουαρίου 2018, οπότε και εφαρμόστηκε το ΔΠΧΑ 9, έναντι των 49 δισεκατομμυρίων στις 31 Δεκεμβρίου του 2017, προσαύξηση που αγγίζει το 11,7%, όπως διαφαίνεται και στον πίνακα. Επί πρόσθετα, το

ποσοστό μεταβολής κινήθηκε από 10,67% έως 13,05%, με την υψηλότερη καταγραφή να εντοπίζεται στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος και την χαμηλότερη στην AlphaBank. Παρόλα αυτά, οι αποκλίσεις μεταξύ των τραπεζών, όπως φαίνεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί τον πίνακα είναι αρκετά μικρές, έως ανεπαίσθητες.

Αναφορικά με την πηγή αυτής της μεταβολής στις προβλέψεις απομείωσης, παρατηρείται ότι είναι κυρίως αποτέλεσμα των αυξημένων ζημιών από πιστωτικούς κινδύνους αναφορικά με τις χορηγήσεις δανείων (κυρίως από τα ανοίγματα Stage 2 και Stage 3), ενώ μικρότερη είναι η επίπτωση από τους λοιπούς χρεωστικούς τίτλους που αποτιμώνται στο αποσβέσιμο κόστος και τα χρεόγραφα που αποτιμώνται σε FVOCI.

Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα	Πειραιώς	Eurobank	Alpha Bank	Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	Σύνολο
Υπόλοιπο την 31.12.17	15.601	10.134	13.336	10.251	49.322
Δανειακά ανοίγματα που επιμετρώνται σε FVTPL		-49		-76	-125
Προσαρμοσμένο Υπόλοιπο την 31.12.17	15.601	10.085	13.336	10.175	49.197
ECL 12μηνου (Stage 1)	115	-23	12	60	164
ECL καθ'όλη τη διάρκεια των μη απομειωμένων στοιχείων (Stage 2)	531	469	61	531	1.592
ECL καθ'όλη τη διάρκεια των μη απομειωμένων στοιχείων (Stage 3)	1.271	576	913	710	3.470
ECL καθ'όλη τη διάρκεια των μη απομειωμένων στοιχείων (POCI)			349		349
Χρεωστικοί τίτλοι στο αποσβέσιμο κόστος		57		113	170
Χρεωστικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση (FVOCI)	27	14	87		128
IFRS 9 Υπόλοιπο την 1.1.2018	17.545	11.178	14.759	11.589	55.071
% απόδοση κατά την μετάβαση στο IFRS 9	12,46%	10,83%	10,67%	13,05%	11,65%

Πίνακας 5.5: Επίδραση κατά την μετάβαση στο IFRS 9 από τον σχηματισμό πρόσθετων προβλέψεων απομείωσης.

Διάγραμμα 5.5: Τους % απόδοση κατά την μετάβαση στο IFRS 9 την 01.01.2018

5.6 Μεταβολή προβλέψεων Αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

Στον πίνακα 4.6 που ακολουθεί αναλύεται η πορεία της μεταβολής στις προβλέψεις απομείωσης το 2018, χρονιά που αποτελεί την αφετηρία εφαρμογής του IFRS 9, όπως αυτή παρουσιάστηκε και εκδόθηκε στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των τεσσάρων χρηματοπιστωτικών ομίλων. Η μεταβολή αυτή, αφορά τις αναμενόμενες ζημίες στο σύνολό τους, λόγω ανάληψης πιστωτικού κινδύνου και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων, ECL δανείων στο αποσβεσμένο κόστος, ECL που αποτιμώνται σε FVOCI και εκτός ισολογισμού στοιχεία. Κύριος λόγος της μεταβολής αποτελούν οι διαγραφές που πραγματοποιήθηκαν από τις τράπεζες στο δανειακό τους χαρτοφυλάκιο.

Χρηματοπιστωτικό ίδρυμα	Πειραιώς	Eurobank	Alpha Bank	Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	Σύνολο
Υπόλοιπο την 1/1/2018	17.102	11.045	14.317	11.135	53.599
Ζημία απομείωσης νέων περιουσιακών στοιχείων	42	24	41	24	131
Καθαρή επιμέτρηση απομείωσης	-495	581	1.619	187	1.892
Ποσά που χρησιμοποιήθηκαν στην χρήση για αποσβέσεις	-2.387	-1.472	-2.149	-1.606	-7.614
Μεταβολή της παρούσας αξίας των ζημιών απομείωσης	-522	-283	-96	-82	-983
Παύση αναγνώρισης δανείων	-396		-194	-177	-767
Ταξινομημένα προς πώληση		-1.128	-1.673	-25	-2.826
Συναλλαγματικές και λοιπές διαφορές		17	161	10	188
Ανακτήσεις από διαγραφέντα δάνεια και απαιτήσεις	-11	16			5
ECL δανείων και προκαταβολών προς πελάτες στο αποσβεσμένο κόστος στις 31/12/2018	13.333	8.800	12.026	9.466	43.625
Εκτός ισολογισμού στοιχεία	131	58	92	67	348
ECL που υπολογίζονται σε FVOCI	15	17	57		89
ECL που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος	243	31	70	234	578
Υπόλοιπο την 31/12/2018	13.722	8.906	12.245	9.767	44.640

Πίνακας 5.6: Μεταβολή προβλέψεων Αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δανείων και απαιτήσεων κατά την μετάβαση στο IFRS 9. (σε εκατ. ευρώ)

5.7 Σύγκριση ζημιών απομείωσης αναφορικά με το ΔΛΠ 39 και το ΔΠΧΑ 9

Στο παρακάτω διάγραμμα 4.7, παρουσιάζεται για κάθε όμιλο τα αποτελέσματα των προβλέψεων πιστωτικών κινδύνων από δάνεια και απαιτήσεις πελατών για τα έτη 2016 και 2017

οπότε και οι τράπεζες βρισκόταν υπό το καθεστώς του ΔΛΠ 39, αλλά και για τα επόμενα δύο έτη, 2018 και 2019, οπότε εφαρμόζεται το ΔΠΧΑ 9.

Διάγραμμα 5.7: Σύγκριση ζημιών απομείωσης για τα έτη από 2016 έως 2019

Τα παραπάνω διαγράμματα στοχεύουν στην ανάδειξη των ποσοστών μεταβολής των προβλέψεων απομείωσης των τεσσάρων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για τα έτη 2016 έως και 2019. Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι για τα έτη 2016 και 2017, η απομείωση, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 που ίσχυε για τα δύο αυτά έτη, βασιζόταν στις πραγματοποιηθείσες ζημιές (Incurred Losses Model), ενώ για τα έτη 2018 και 2019, σύμφωνα με το πλέον ισχύον ΔΠΧΑ 9, βασίστηκε στις αναμενόμενες ζημιές (Expected Losses Model). Αυτή είναι και η σημαντικότερη διαφοροποίηση μεταξύ του ΔΛΠ 39 και του ΔΠΧΑ 9, ο υπολογισμός της απομείωσης (impairment). Επομένως, συγκρίνοντας τις ζημιές απομείωσης κατά ΔΠΧΑ 9 και κατά ΔΛΠ 39, επιδιώκεται να δοθεί μία ένδειξη αναφορικά με την άμεση επίπτωση στα καθαρά κέρδη και κατά συνέπεια στα εποπτικά κεφάλαια. Σε κάθε άλλη περίπτωση, μία σύγκριση μεταξύ ΔΠΧΑ 9 και ΔΛΠ 39 αναφορικά με τα τις ζημιές απομείωσης, δεν ευσταθεί, λόγω διαφορετικής βάσης υπολογισμού τους.

Το βασικό και άμεσο συμπέρασμα από την ανάλυση των παραπάνω διαγραμμάτων, είναι ότι οι προβλέψεις απομείωσης στην κατάσταση αποτελεσμάτων για τα έτη 2018 και 2019 (2018 πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9) παρουσιάζουν πτώση σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη. Εξαιρέση της παραπάνω παρατήρησης αποτελεί η AlphaBank, για το έτος 2018, η οποία πραγματοποίησε αύξηση κατά €725 εκατ. η οποία ωστόσο ακολούθησε για το έτος 2019 πτωτική πορεία. Πιο αναλυτικά, την μεγαλύτερη πτώση φαίνεται να έχει η Πειραιώς, με μείωση της τάξεως των €1.488 εκατ., ακολουθεί η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος με μείωση που φτάνει τα €495 εκατ. και τέλος η Eurobank με μείωση ίση με €70 εκατ. Αναφορικά με την AlphaBank, το αυξημένο κονδύλι των ζημιών απομείωσης οφείλεται στην επίπτωση από τις δράσεις που ανέλαβε η Τράπεζα στο πλαίσιο των επικαιροποιημένων στόχων μείωσης των Μη Εξυπηρετούμενων Ανοιγμάτων και των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων, οι οποίες υποβλήθηκαν στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό τον Σεπτέμβριο. Περνώντας στο 2019, η Eurobank συνέχισε να κινείται πτωτικά, με την AlphaBank να

ακολουθεί ανάλογη πορεία αυτή τη φορά. Ωστόσο, η Πειραιώς και η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, για το 2019 σημείωσαν μικρή άνοδο.

5.8 Διαμόρφωση δανειακού χαρτοφυλακίου κατά το έτος εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9

Περνώντας στο κομμάτι του δανειακού χαρτοφυλακίου, το σύνολο των δανείων στις 31.12.2018, αναφορικά με τα τέσσερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της έρευνας, ανήλθε σε €189.242 εκατ. εν αντιθέσει με την 01.01.2018 που ήταν €198.855 εκατ. Βασικός παράγοντας σε αυτή την μείωση είναι οι πωλήσεις των ΜΕΔ, αποβλέποντας στην εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων μέσω της "ελάφρυνσης" των ισολογισμών τους και της χρηματοδότησής τους από την είσπραξη του τιμήματος για τις απαιτήσεις που πωλούν. Η AlphaBank αποτελεί και την τράπεζα που πραγματοποίησε την μεγαλύτερη μείωση με 6,97%, την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος να ακολουθεί με 5,92% και την Eurobank με 4,64%. Η Πειραιώς καταγράφει την μικρότερη μείωση, με 1,97% όπως διαφαίνεται και από τον ακόλουθο πίνακα 4.8.

Επιπλέον, ανάλογη πορεία παρατηρείται να έχουν και οι προβλέψεις απομείωσης, με το σύνολό τους της 31.12.2018 να έχει υποχωρήσει στα €43.625 εκατ. από €53.599 εκατ. που ήταν στην αρχή του ίδιου έτους. Κύριος λόγος αυτής της υποχώρησης είναι οι αυξημένες προβλέψεις που σχηματίστηκαν από τα τραπεζικά ιδρύματα στην αρχή του 2018, λόγω της πρώτης εφαρμογής του IFRS 9, ενώ σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν και οι διαγραφές. (πίνακας 4.8)

Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	Δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο κόστος - προ προβλέψεων (31.12.2018)	Υπόλοιπο δανείων και απαιτήσεων την 31.12.2018	Δάνεια και απαιτήσεις στο αποσβέσιμο κόστος - προ προβλέψεων (1.1.2018)	Υπόλοιπο δανείων και απαιτήσεων την 1.1.2018	% μεταβολή στο σύνολο δανείων και απαιτήσεων το 2018	% μεταβολή στα υπόλοιπα δανείων και απαιτήσεων το 2018
Πειραιώς	53.091	13.333	54.159	17.102	-1,97%	-22,04%
Eurobank	44.937	8.800	47.122	11.045	-4,64%	-20,33%
Alpha Bank	51.747	12.026	55.624	14.317	-6,97%	-16,00%
Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	39.467	9.466	41.950	11.135	-5,92%	-14,99%
Σύνολο	189.242	43.625	198.855	53.599	-4,83%	-18,61%

Πίνακας 5.8: Διάρθρωση και μεταβολή δανειακού χαρτοφυλακίου για το έτος 2018 (σε εκατ. ευρώ)

Διάγραμμα 5.8: Τοις % μεταβολή στο σύνολο δανείων και απαιτήσεων για το έτος 2018

5.9 Επιπτώσεις στα ίδια εποπτικά κεφάλαια από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9

Εν συνεχεία ακολουθεί ανάλυση σχετικά με τον αντίκτυπο από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, στα ίδια εποπτικά κεφάλαια, μέσα από την εξέταση των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών για το έτος 2018. Πιο συγκεκριμένα, εξετάστηκε η αλληλεπίδραση μεταξύ των προβλέψεων του ΔΠΧΑ 9, των εποπτικών κεφαλαίων και της εξάρτησης από την προσέγγιση της κανονιστικής μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου που σχετίζεται με τα ανοίγματα για τα οποία σχηματίζονται οι προβλέψεις.

Οι Ελληνικές τράπεζες επέλεξαν να υιοθετήσουν τις κανονιστικές μεταβατικές ρυθμίσεις που δημοσιεύτηκαν από την Ε.Ε. (αριθμ. 2017/2395) στις 31.12.2017, τροποποιώντας τον Κανονισμό (ΕΕ) 575/2013 και επιτρέποντας για μία μεταβατική περίοδο των πέντε ετών στις τράπεζες, να αφαιρέσουν σταδιακά τις ζημίες που προκύπτουν από τα Ίδια Κεφάλαια ως επίπτωση της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9.

Για την καλύτερη κατανόηση της έκτασης του αντίκτυπου των μεταβατικών ρυθμίσεων του ΔΠΧΑ 9, παρακάτω επεξηγούνται τα κυριότερα σημεία:

- Η αύξηση των προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 των τραπεζών κατά τη μετάβαση την 1η Ιανουαρίου 2018 είχε επιζήμιες επιπτώσεις στους εποπτικούς δείκτες κεφαλαίου, αν και, λόγω ορισμένων μερικώς αντισταθμιστικών παραγόντων, ο αντίκτυπος αυτός δεν ήταν σημαντικός. Κύριος παράγοντας που συνέβαλλε ήταν η διάταξη της μεταβατικής περιόδου που αναφέρθηκε και παραπάνω, αλλά και οι μειωμένες αναμενόμενες ζημίες, τα σταθμισμένα ως προς τον κίνδυνο στοιχεία του Ενεργητικού (RWAs) και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις.
- Ο αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 εξαρτάται από το αν τα χρηματοοικονομικά ανοίγματα αποτιμώνται με βάση τις προσεγγίσεις SA ή IRB. Σύμφωνα με την τυποποιημένη προσέγγιση (SA – Standard approach), οι αυξήσεις των προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 οδήγησαν στην μείωση των εποπτικών κεφαλαίων, το οποίο αντισταθμίστηκε εν μέρει από τα σταθμισμένα περιουσιακά στοιχεία χαμηλότερου κινδύνου (εφόσον τα ανοίγματα υπολογίζονται καθαρά από τα SCRA – προσαρμογές ειδικού πιστωτικού κινδύνου). Αναφορικά με την προσέγγιση εσωτερικών διαβαθμίσεων (IRB), υπάρχει χωριστά υπολογισμένη μείωση στα κεφάλαια κοινών μετοχών CET1 με βάση τη διαφορά μεταξύ IRB EL (αναμενόμενες ζημίες που υπολογίζονται με βάση την μέθοδο IRB) και SCRA. Η έκταση αυτής της έκπτωσης έχει μειωθεί, ωστόσο από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9.
- Οι μεταβατικές ρυθμίσεις επέτρεψαν στις τράπεζες να "προσθέσουν" ένα μέρος των αρνητικών εποπτικών κεφαλαιακών προσαρμογών, μειώνοντας έτσι τον αντίκτυπο των αυξημένων προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9. Παρόλα αυτά, η έκταση των πρόσθετων

ενισχύσεων ήταν σχετικά περιορισμένη, εν μέρει λόγω μειώσεων των προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 κατά την περίοδο αναφοράς 2018. (Deloitte, 2019)

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα τέσσερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αποφάσισαν να εφαρμόσουν την μέθοδο (phase-in approach) σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία (Κανονισμός ΕΕ 2017/2395) για την άμβλυση των επιπτώσεων, από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, στα εποπτικά κεφάλαια. Σύμφωνα με τον ανωτέρω Κανονισμό, η μεταβατική περίοδος είναι πέντε έτη, ενώ το ποσοστό της επίπτωσης που θα αναγνωρίζεται είναι 5% για το 2018 και 15%, 30%, 50% και 75% για τα επόμενα τέσσερα έτη. Η πλήρης επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια λόγω της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 αναμένεται να απεικονιστεί την 1 Ιανουαρίου 2023. (Οικ. Καταστάσεις Eurobank, 2018)

Η συνολική επίπτωση από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 άγγιξε τα €5,7 δισεκατομμύρια, η οποία οφείλεται κυρίως στις νέες απαιτήσεις απομείωσης. Αυτή η επίπτωση οδήγησε στην μείωση των Ιδίων Κεφαλαίων, τα οποία με την σειρά τους επηρέασαν αρνητικά τους εποπτικούς δείκτες κεφαλαίου. Η επίδραση αυτή ωστόσο μετριάστηκε σε ένα βαθμό από τον κανονισμό ΕΕ 2017/2395 αναφορικά με την μεταβατική περίοδο. Όπως παρατηρείται στον πίνακα 4.9, ως απόρροια των παραπάνω, ο δείκτης κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) υποχωρεί σημαντικά κατά την πλήρη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 (μη λαμβάνοντας δηλαδή υπόψη τις μεταβατικές διατάξεις), αγγίζοντας κατά μέσο όρο το 13,70% έναντι του 17,08% την 31.12.2017. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης CET1 υποχώρησε και στα τέσσερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με μεγαλύτερη μείωση να παρατηρείται στην Πειραιώς, με τον δείκτη CET1 να ανέρχεται σε 10,60%. Ακολουθούν, η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, με δείκτη CET1 13,20%, η Eurobank με δείκτη CET1 15,10% και τέλος η AlphaBank, με την μικρότερη μείωση εκ των τεσσάρων τραπεζικών ομίλων, με δείκτη CET1 15,90%.

Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τις μεταβατικές διατάξεις, γίνεται φανερό ότι η υποχώρηση στους δείκτες εποπτικών κεφαλαίων είναι μικρότερη, όπως διαφαίνεται και από την δεύτερη στήλη του πίνακα 4.9. Πιο συγκεκριμένα, ο μέσος όρος της επίπτωσης διαμορφώνεται στα 16,77%, έναντι του 13,70% σε πλήρη εφαρμογή της επίπτωσης από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, αλλά και μεμονωμένα σε κάθε τραπεζικό όμιλο χωριστά η εικόνα είναι ανάλογη.

Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα	31.12.2017	01.01.2018 Μεταβατική περίοδος IFRS 9	01.01.2018 Πλήρης εφαρμογή IFRS 9
Πειραιώς	15,12%	14,68%	10,60%
Eurobank	17,90%	17,70%	15,10%
Alphabank	18,40%	18,30%	15,90%
Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	16,90%	16,40%	13,20%
Μέσος όρος	17,08%	16,77%	13,70%

Πίνακας 5.9.1: Επιπτώσεις στον δείκτη CET1 κατά την μετάβαση στο IFRS 9 την 01.01.2018

Για την καλύτερη κατανόηση παρακάτω παρατίθεται και ο πίνακας 5.9.2 με την διαμόρφωση του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας στο τέλος του έτους 2018. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, λόγω της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9, παρατηρείται μείωση στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, με τον δείκτη CET1 να διαμορφώνεται στο 15,34% τον Δεκέμβριο του 2018, έναντι του 17,08% που ήταν τον Δεκέμβριο του 2017.

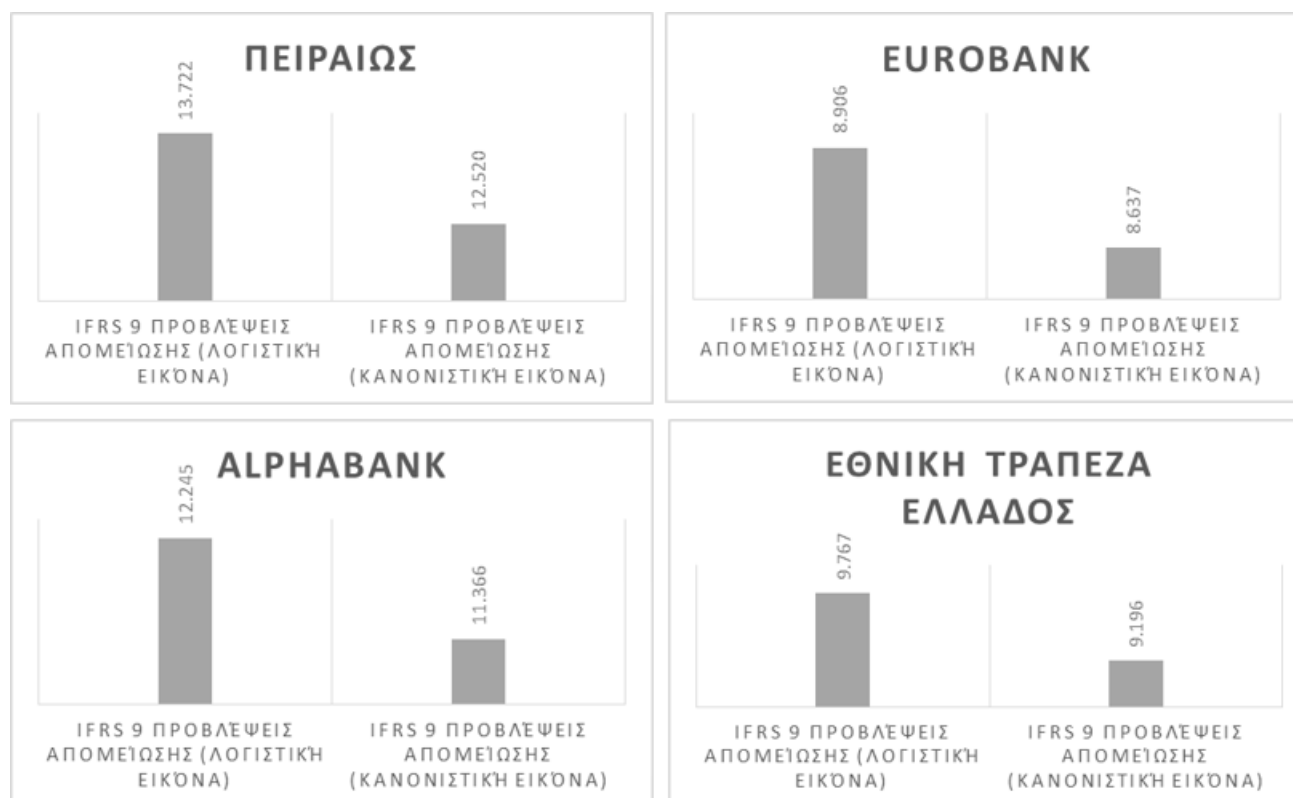
Η πορεία του δείκτη είναι ανάλογη και στο τέλος του έτους, όπως ήταν και στην αρχή, με τον δείκτη CET1 να υποχωρεί στο 12,19% τον Δεκέμβριο του 2018 από 13,70% τον Ιανουάριο του 2018, στα πλαίσια της πλήρης εφαρμογής. Με βάση τις μεταβατικές διατάξεις, ο αντίστοιχος δείκτης CET1 διαμορφώνεται στο 15,34% τον Δεκέμβριο του 2018, έναντι του 16,77% τον Ιανουάριο του 2018.

Χρηματοπιστωτικό Ίδρυμα	31.12.2018 Μεταβατική περίοδος IFRS9	31.12.2018 Πλήρης εφαρμογή IFRS 9	Διαφορά στον CET1 από την μετάβαση στο IFRS 9 σε μον.
Πειραιώς	13,65%	10,66%	299
Eurobank	14,20%	11,30%	290
Alphabank	17,40%	14,00%	340
Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	16,10%	12,80%	330
Μέσος όρος	15,34%	12,19%	315

Πίνακας 5.9.2: Επιπτώσεις στον δείκτη CET1 από την μετάβαση στο IFRS 9 την 31.12.2018

5.10 Σύγκριση των συνολικών προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 με την αντίστοιχη κανονιστική άποψη

Οι προβλέψεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 που αναγνωρίζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης στις 31 Δεκεμβρίου 2018 («λογιστική εικόνα») διαφέρουν από τα ποσά προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 που εφαρμόζονται για κανονιστικούς σκοπούς («κανονιστική άποψη»). Στο γράφημα που ακολουθεί απεικονίζεται η διαφορά τοις % μεταξύ των λογιστικών και των κανονιστικών συνολικών προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 των τραπεζών.

Διάγραμμα 5.10: Λογιστικές και εποπτικές προβλέψεις απομείωσης

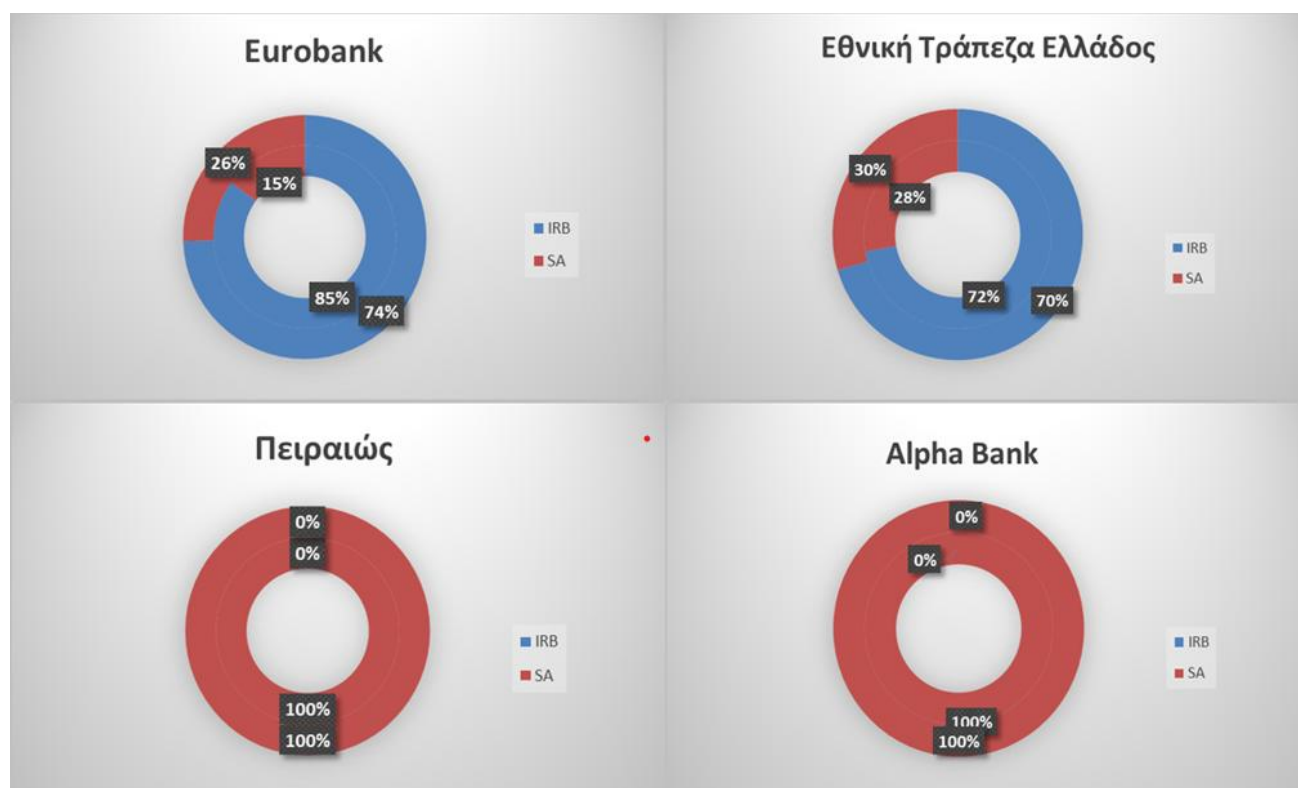
Όπως γίνεται αντιληπτό, από τα παραπάνω διαγράμματα, οι προβλέψεις απομείωσης, όπως εμφανίζονται στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις του 2018 (λογιστική εικόνα), υπερβαίνουν τις προβλέψεις απομείωσης των αντίστοιχων εποπτικών που δημοσιεύτηκαν στις εκθέσεις δημοσιοποίησης Πυλώνα ΙΙΙ (Pillar III) της ίδιας χρήσης. Η μεγαλύτερη διαφορά εντοπίζεται στην τράπεζα Πειραιώς κατά €1.202 εκατ. και ακολουθούν η Alphabank, η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος και εν κατακλείδι η Eurobank με €269 εκατ.

Ο κύριος λόγος για την απόκλιση αυτή είναι η διαφορά μεταξύ του λογιστικού πεδίου της ενοποίησης σε σχέση με τα ΔΠΧΑ και του πεδίου της εποπτικής ενοποίησης. Για παράδειγμα, υπάρχουν στοιχεία που μειώνουν τις εποπτικές προβλέψεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9, όπως η μη ενοποίηση των θυγατρικών ασφαλιστικών, η αποσυγκέντρωση οχημάτων τιτλοποίησης και η αφαίρεση λογιστικών προβλέψεων που σχετίζονται με ανοίγματα τιτλοποίησης. (Deloitte, 2019)

5.11 Η κανονιστική άποψη των προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 διαχωρισμένη μεταξύ των προσεγγίσεων μοντελοποίησης

Η αντιμετώπιση των αλλαγών στις διατάξεις του ΔΠΧΑ 9 σχετικά με τους υπολογισμούς των εποπτικών κεφαλαίων, εξαρτάται από την προσέγγιση που εφαρμόζεται για τη μέτρηση του

πιστωτικού κινδύνου για κανονιστικούς σκοπούς. Με άλλα λόγια, οι προβλέψεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 για τα ανοίγματα για τα οποία τα RWA πιστωτικού κινδύνου υπολογίζονται με την τυποποιημένη προσέγγιση έχουν διαφορετικό αντίκτυπο στα εποπτικά κεφάλαια από ό, τι οι αντίστοιχες προβλέψεις για τα ανοίγματα στα οποία εφαρμόζεται η προσέγγιση IRB.

Διάγραμμα 5.11: Κανονιστική άποψη προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 – 31.12.2017 (εξωτερικός κύκλος) 31.12.2018 (εσωτερικός κύκλος)

Όπως γίνεται κατανοητό από τα παραπάνω διαγράμματα, η Eurobank και η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος χρησιμοποιούν και τις δύο προσεγγίσεις (SA και IRB), εν αντιθέσει με την Πειραιώς και την Alphabank, οι οποίες κάνουν χρήση μόνο της τυποποιημένης προσέγγισης (SA). Επομένως, η ανάλυση που ακολουθεί, βασίζεται αποκλειστικά στους ομίλους της Eurobank και την Εθνικής. Αναφορικά με την Eurobank, για το έτος 2017 η εφαρμογή της προσέγγισης IRB καλύπτει το 74%, ενώ για το έτος 2018 το 85%. Όσον αφορά την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, για το έτος 2017 η εφαρμογή της προσέγγισης IRB καλύπτει το 70% και για το έτος 2018 το 72%.

Η αντιμετώπιση των προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 που σχετίζονται με τα ανοίγματα όπου εφαρμόστηκε η τυποποιημένη προσέγγιση (SA), εξαρτάται από το εάν αυτές οι προβλέψεις είναι ειδικού πιστωτικού κινδύνου (SCRAs) ή γενικού πιστωτικού κινδύνου (GCRAs) από κανονιστική άποψη. Οι προσαρμογές SCRA μειώνουν τα ανοίγματα κατά τον υπολογισμό των RWA (σταθμισμένα ως προς τον κίνδυνο ανοίγματα), ενώ οι προσαρμογές GCRA προστίθενται στο κεφάλαιο της κατηγορίας 2 (υπό την επιφύλαξη ενός ανώτατου ορίου). (Deloitte, 2019)

Οι προβλέψεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 είχαν δύο αντίθετες, χωρίς να αντισταθμίζονται ολοκληρωτικά, επιδράσεις στους δείκτες κεφαλαίου, καθώς όλες οι προβλέψεις απομείωσης σταδίου 1 και 2 του ΔΠΧΑ 9 θεωρούνται ως προσαρμογές ειδικού πιστωτικού κινδύνου (SCRA) στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρώτον, οι αυξήσεις στις προβλέψεις απομείωσης λόγω της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 είχαν αρνητική επίδραση στα εποπτικά κεφάλαια ως αποτέλεσμα της μείωσης μετά από φόρους στα λογιστικά αποθεματικά (κέρδη εις νέον). Δεύτερον, τα σταθμισμένα ως προς το κίνδυνο

ανοίγματα (RWA) επωφελήθηκαν από τα χαμηλότερα επίπεδα έκθεσής τους καθώς τα ανοίγματα υπολογίστηκαν αφαιρώντας τις προσαρμογές ειδικού πιστωτικού κινδύνου (SCRA). Ωστόσο, ο συνολικός αντίκτυπος στους δείκτες κεφαλαίου ήταν αρνητικός καθώς ο πρώτος παράγοντας είχε μεγαλύτερη επίδραση. Μελλοντικά, οποιαδήποτε αύξηση των εποπτικών προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 που σχετίζονται με τα ανοίγματα SA, είναι πιθανό να έχει επιζήμια επίδραση στους δείκτες κεφαλαίου και αντιστρόφως, οποιαδήποτε μείωση είναι πιθανό να τους ωφελήσει.

Η αντιμετώπιση των προβλέψεων απομείωσης του ΔΠΧΑ 9 που σχετίζονται με τα ανοίγματα σε IRB είναι πιο περίπλοκη και εξαρτάται από τη σύγκριση μεταξύ των εποπτικών αναμενόμενων ζημιών (IRB EL) και των προβλέψεων που σχετίζονται με τα ανοίγματα IRB (IRB προσαρμογών ειδικού πιστωτικού κινδύνου, καθώς σύμφωνα με την προσέγγιση IRB δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ GCRA και SCRA). Αφού ληφθούν υπόψη οι απαιτούμενες εποπτικές προσαρμογές, οι τράπεζες καλούνται είτε να αφαιρέσουν το έλλειμμα των IRB SCRA (IRB αναπροσαρμογών ειδικού πιστωτικού κινδύνου), το οποίο οφείλεται στις IRB αναμενόμενες ζημιές, από το κεφάλαιο CET1 σύμφωνα με το άρθρο CRR. 159 ή να προσθέσουν το πλεόνασμα των IRB SCRA στο κεφάλαιο της κατηγορίας 2 (Tier 2 Capital) σύμφωνα με το άρθρο CRR. 62 (υπόκειται σε ανώτατο όριο) (Deloitte, 2019)

Κεφάλαιο 6^ο

Συμπεράσματα και προτάσεις

Με την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, την 01.01.2018, πραγματοποιείται μία από τις μεγαλύτερες αλλαγές στον λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων. Η εισαγωγή του νέου λογιστικού προτύπου, οδήγησε σε σημαντική αλλαγή στο λογιστικό σύστημα και απαιτούσε πολλές προσαρμογές για την πλήρη και άμεση εφαρμογή από τράπεζες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ωστόσο, η αντικατάσταση του προηγούμενου ΔΛΠ 39 ήταν μια σωστή επιλογή για τους ρυθμιστικούς φορείς να δώσουν λύση στις διάφορες αδυναμίες που αναγνωρίστηκαν κατά την χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε το 2008. Επί πρόσθετα, το ΔΛΠ 39, είχε κατακριθεί πολλές φορές, τόσο από διάφορους εμπλεκόμενους (επενδυτές) όσο και από τους ηγέτες της G20, για την σύγχυση που δημιουργούσε, λόγω διάφορων κανόνων όσον αφορά την ταξινόμηση και την επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων.

Η παρούσα εργασία πραγματοποιεί μια εμπειρική ανάλυση με σκοπό την διερεύνηση των ποσοτικών επιπτώσεων της πρώτης υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 στις προβλέψεις και στους δείκτες κεφαλαίου (λόγος CET1). Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, ο λόγος εστίασης σε αυτούς τους παράγοντες ήταν τόσο επειδή αυτοί ήταν, στους οποίους αναμενόταν ο μεγαλύτερος αντίκτυπος όσο και επειδή αυτές οι πτυχές αντιπροσώπευαν κρίσιμα σημεία σύνδεσης όπου το λογιστικό πλαίσιο συνδέεται με το εποπτικό.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω σκοπός, η ανάλυση πραγματοποιήθηκε σε ένα δείγμα τεσσάρων ελληνικών τραπεζικών ομίλων εισηγμένων και πραγματοποίησε μια συγκριτική μελέτη των στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των τραπεζών πριν και μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9, όσον αφορά τις προβλέψεις και τις πληροφορίες εποπτικών κεφαλαίων. Οι τράπεζες του δείγματος πληρούσαν τις απαιτήσεις αναφορικά με τη γνωστοποίηση για την εφαρμογή της λογιστικής αρχής, προσαρμόζοντας τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις για το έτος 2018 στους νέους λογιστικούς κανόνες και προσθέτοντας ορισμένες συμβιβαστικές καταστάσεις με την ετήσια έκθεση 2017.

Μια αρχική εξέταση αφορούσε το γεγονός ότι η εφαρμογή του λογιστικού προτύπου απαιτούσε από τις τράπεζες να επαναδιατυπώσουν τα ίδια κεφάλαιά τους, προκειμένου να συμπεριλάβουν τις πρόσθετες προβλέψεις που προέκυψαν από το νέο μοντέλο απομείωσης των χρηματοπιστωτικών μέσων. Η συνολική επίπτωση για τα τέσσερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μετά φόρων ανέρχεται στο ποσό των €5.778 εκατομμυρίων. Κύριος λόγος αυτής της επίπτωσης αποτελούν οι πρόσθετες προβλέψεις που σχημάτισαν οι τράπεζες λόγω της μετάβασης, οι οποίες επέφεραν μείωση στα Ίδια Κεφάλαια, τα οποία με την σειρά τους επηρέασαν αρνητικά τους εποπτικούς δείκτες κεφαλαίου. Ως απόρροια της μείωσης στα κεφάλαια κοινών μετοχών της κατηγορίας 1, ο δείκτης CET1 διαμορφώθηκε στα 13,7% κατά μέσο όρο των δεικτών των τεσσάρων τραπεζών, έναντι του 17,08% που ήταν τον Δεκέμβριο του 2017. Παρόλα αυτά, την 31.12.2018, ο δείκτης διαμορφώθηκε στο 15,34%, καθώς μόλις το 5% των πρόσθετων προβλέψεων επηρέασε τα εποπτικά κεφάλαια, εξαιτίας του κανονισμού ΕΕ 2017/2395 αναφορικά με την μεταβατική περίοδο.

Επομένως, από ποσοτική άποψη, οι παρατηρούμενες επιπτώσεις στο δείγμα για την πρώτη χρήση του ΔΠΧΑ 9 θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

- αύξηση προβλέψεων (κατά μέσο όρο 11,65%) για εφαρμογή απομείωσης ECL σε ανοίγματα εντός ισολογισμού και εκτός ισολογισμού και επακόλουθη μείωση των αποθεματικών ιδίων κεφαλαίων,

- μεταβολή των προβλέψεων αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών δανείων και απαιτήσεων από €53.599 εκατ. την 01.01.2018 σε €44.640 εκατ. την 31.12.2018,
- μείωση του συνόλου των δανείων από €198.855 εκατ. την 01.01.2018 σε €189.242 εκατ. την 31.12.2018, κυρίως λόγω πωλήσεων των ΜΕΔ,
- όπως αναφέρθηκε ήδη, μείωση του δείκτη CET1 από 17.08% την 31.12.2017 σε 15.34% την 31.12.2018, λόγω των μεταβατικών κανονισμών
- αυξημένες προβλέψεις απομείωσης στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και των τεσσάρων ομίλων, για το έτος 2018, έναντι των αντίστοιχων εποπτικών (εκθέσεις δημοσιοποίησης Πυλώνα ΙΙΙ - Pillar ΙΙΙ)

Επιπλέον, η παρούσα ανάλυση σχετικά με την υιοθέτηση του λογιστικού προτύπου φαίνεται να δείχνει ότι το ΔΠΧΑ 9, παρά το γεγονός ότι υπερέχει σε σχέση με το ΔΛΠ 39, βρίσκεται εξίσου σε ένα ασταθές πλαίσιο. Η άμεση αναγνώριση των ζημιών απομείωσης διορθώνει την αδυναμία που είχε το ΔΛΠ 39 (ο υπολογισμός των προβλέψεων βάσει ζημιών που είχαν ήδη πραγματοποιηθεί) ενισχύοντας την σταθερότητα, ωστόσο, ο υπολογισμός των αναμενόμενων ζημιών ενέχει τον κίνδυνο της υποκειμενικής κρίσης της εκάστοτε διοίκησης, δημιουργώντας πρόσθετες προκλήσεις σε ότι αφορά τον έλεγχο και την αξιολόγηση των οικονομικών καταστάσεων. Επομένως, στο επίπεδο που τα μοντέλα αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών των τραπεζών, δύνανται να εντοπίσουν μία επερχόμενη κρίση, θα καθορίσει και κατά πόσο είναι αποτελεσματικά. Στο κομμάτι ωστόσο των απαιτήσεων επιμέτρησης και ταξινόμησης, η κατάργηση των κανόνων του ΔΛΠ 39 και η αντικατάστασή τους από τα δύο κριτήρια με βάση το ΔΠΧΑ 9, έχει περιορίσει αισθητά την περιπλοκότητα των οικονομικών καταστάσεων, καθιστώντας πιο εύκολη και απλή την παραγωγή πληροφοριών.

Συμπερασματικά, παρόλο που η εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έχει πλέον ολοκληρωθεί πλήρως, πολλά σημεία παραμένουν ανοιχτά στις αλλαγές που εισήγαγε και στις προσαρμογές που πρέπει να εφαρμόσουν οι τράπεζες. Όπως είναι φυσικό, πρέπει να περάσει ένα εύλογο χρονικό διάστημα για να εξαχθούν ορθά συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητά του. Επομένως, προτείνεται μελλοντικά να συνταχθεί μια παρόμοια έρευνα, η οποία θα καλύπτει μεγαλύτερο χρονικά διάστημα δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γρηγοράκος Θ, Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Εκδόσεις : Σώμα Ορκωτών Λογιστών, Αθήνα, 1989.
- Γρηγοράκος Θ, Ελεγκτική : Γενικές Αρχές Ελεγκτικής, Εισαγωγή στη Θεωρία και Πρακτική, Ινστιτούτο Εκπαιδύσεως ΣΟΕΛ, Αθήνα, 2006.
- Καζαντζής Χ., Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος, Μια Συστηματική Προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Εκδόσεις Business Plus A.E, 2006.
- Κάντζος Κ.- Χονδράκη Α., Ελεγκτική Θεωρία και Πρακτική II, Εκδόσεις Σταμούλη, 2006.
- Λουμιώτης Β., Εφαρμοσμένη Ελεγκτική των Επιχειρήσεων, Εκδόσεις: Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Αθήνα, 2015.
- Νεγκάκης Χ. - Ταχυνάκης Π., Ελεγκτική - Εσωτερικός Έλεγχος Θεωρία και Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη, 2017.
- Νεγκάκης Χ., Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Θεωρία και Εφαρμογές, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη, 2015.
- Νεγκάκης Χ., Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Ειδικά Θέματα, Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική, Θεσσαλονίκη, 2015.
- Ξανθάκης Μ.- Τσιπούρη Λ., Εταιρική Διακυβέρνηση, Έννοια και Μέθοδοι Αξιολόγησης, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2003.
- Παπαδάτου Θ., Εσωτερικός και εξωτερικός έλεγχος ανωνύμων εταιριών, Εκδόσεις Σακκουλά, Θεσσαλονίκη, 2001.
- Παπάς Α., Εισαγωγή στην Ελεγκτική, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα, 1999.
- Παπαστάθης Π., Ο σύγχρονος εσωτερικός έλεγχος και η πρακτική εφαρμογή του, Ανανεωμένη έκδοση, Αθήνα, 2014.
- Ρογδάκη Ε., Πανεπιστημιακές Σημειώσεις Εσωτερικού Ελέγχου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος, 2004.
- Χατζησταυράκης Μιχάλης, Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.), Αθήνα, 2014.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abbott L. – Daugherty B. – Parker S. – Peters G., Internal Audit Quality and Financial Reporting Quality : The Joint Importance of Independence and Competence, Chicago Booth, 2015

- Associate Allen & Overy, Sarbanes – Oxley Act of 2002 : The most Significant Corporate Governance and Securities Law Reform Enacted in the US in Years, 2002
- BCBS, Basel III: A Global Regulatory Framework for More Resilient Banks and Banking Systems. 2010.
- BCBS, Guidance on Credit Risk and Accounting for Expected Credit Losses. 2015
- BCBS, International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. 2004.
- BCBS, Regulatory Treatment of Accounting Provisions - Interim Approach and Transitional Arrangements: Standard. March 2017.
- Cipullo, N. & Vinciguerra, R. (2014) “The Impact of IFRS 7 and IFRS 9 on Liquidity in Banks: Theoretical Aspects”, Procedia – Social and Behavioral Sciences 164
- EBA, Final Draft Implementing Technical Standards, 2013/03.
- EBA, Opinion on Transitional Arrangements and Credit Risk Adjustments due to the Introduction of IFRS 9. March 2017.
- EBA, Report on Results from Impact Assessment of IFRS 9. November 2016.
- EBA, Report on results from the second impact assessment of IFRS 9. July 2017.
- ECB, Guide to Banking Supervision. November 2014.
- ECB, List of Supervised Entities. December 2018.
- European Banking Federation (EBF), Interaction between the Prudential and Accounting Framework: Expected Losses. June 2016.
- Fiechter, P. (2011) “Application of the Fair Value Option Under IAS 39: Effects on the Volatility of Bank Earnings”, Journal of International Accounting Research, 10 (1): 85–108.
- Novotny-Farkas, Z. (2016). The Interaction of the IFRS 9 Expected Loss Approach with Supervisory Rules and Implications for Financial Stability. Accounting in Europe, 13(2), 197-227.
- Meigs, W. – Larsen J. – Meigs, R., Ελεγκτική, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1984.
- Stent, W. & Bradbury, M. & Hooks, J. (2010) “IFRS in New Zealand: effects on financial statements and ratios”, Pacific Accounting Review, Vol. 22 No. 2, page 92-107.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Deloitte, After the first year of IFRS 9 Analysis of the initial impact on the large UK banks <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/uk/Documents/financial-services/deloitte-uk-fs-ifrs9-analysis-of-the-initial-impact-on-the-large-uk-banks.pdf>.

- Pwc, IFRS 9, Financial Instruments Understanding the basics <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf> .
- Investopedia, Exposure at Default (EAD) https://www.investopedia.com/terms/e/exposure_at_default.asp .
- MOODY'S ANALYTICS, The IFRS 9 Impairment Model and its Interaction with the Basel Framework <https://www.moodyanalytics.com/risk-perspectives-magazine/convergence-risk-finance-accounting-cecl/spotlight-cecl/ifrs-9-impairment-model-interaction-with-the-basel-framework>.
- Deloitte, IFRS 9: Financial Instruments— high level summary <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ru/Documents/audit/ifrs-9-financial-instruments-en.pdf>.
- Deloitte, IFRS 9 & KEY CHANGES WITH IAS 39 https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/al/Documents/audit/TKB-REVISTA-11_ENG_PRINT.pd.pdf.
- IFRS Foundation, IFRS9 Financial Instruments and research opportunities <https://cdn.ifrs.org/content/dam/ifrs/news/2021/ifrs9-financial-instruments-and-research-opportunities.pdf?la=en>.
- EBF, Interaction between the prudential and accounting framework - Expected losses https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/EBF_021542-EBF-Paper-on-Expected-Losses-final-30-June-20161.pdf.
- Basel Committee on Banking Supervision, Discussion paper Regulatory treatment of accounting provisions <https://www.bis.org/bcbs/publ/d385.pdf>.
- Pwc, IFRS 9: Financial instruments <https://www.pwc.com/gx/en/services/audit-assurance/ifrs-reporting/financial-instruments-ifrs-9.html>
- Deloitte, Fourth global banking survey <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/Documents/financial-services/ch-en-financial-services-ifrs-fourth-global-banking-survey.pdf>
- Deloitte, IFRS 9 — Financial Instruments <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs9>
- EY IFRS 9 Impairment Banking Survey, <https://eyfinancialservicesthoughtgallery.ie/wp-content/uploads/2017/09/EY-IFRS-9-Impairment-Banking-Survey.pdf>.

- Investopedia, International Accounting Standards (IAS) <https://www.investopedia.com/terms/i/ias.asp> Ιούλιος 2020
- ICAEW, Knowledge guide to International Accounting Standards <https://www.icaew.com/library/subject-gateways/accounting-standards/knowledge-guide-to-international-accounting-standards>
- Grant Thornton, Get ready for IFRS 9 The impairment requirements <https://www.grant-thornton.gr/globalassets/1.-member-firms/greece/insights/pdfs/newsletters/get-ready-for-ifs-9-issue-2-the-impairment-requirements.pdf>.
- IFRS Foundation, IFRS 9: A Complete Package for Investors <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/resources-for/investors/investor-perspectives/investor-perspective-jul-2014.pdf>.
- EBA, Guidelines on credit institutions' credit risk management practices and accounting for expected credit losses <https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/1842525/d769d006-d992-4202-8838-711a034e80a2/Final%20Guidelines%20on%20Accounting%20for%20Expected%20Credit%20Losses%20%28EBA-GL-2017-06%29.pdf>.
- Deloitte, sixth ifrs banking survey [file:///C:/Users/matin/Downloads/gx-fsi-sixth-ifs-banking-survey%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/matin/Downloads/gx-fsi-sixth-ifs-banking-survey%20(1).pdf).
- Deloitte, fifth ifrs banking survey <file:///C:/Users/matin/Downloads/dttl-fsi-5th-IFRS-Bank-Survey.pdf>.
- Cipullo Nadiaa , Vinciguerra Rosa, The impact of IFRS 9 and IFRS 7 on liquidity in banks: Theoretical Aspects <file:///C:/Users/matin/Downloads/The Impact of IFRS 9 and IFRS 7 on Liquidity in Ba.pdf>.
- Κώστας Λευκαδίτης , Οι επιπτώσεις του IFRS 9 στις ευρωπαϊκές τράπεζες <https://www.accountancygreece.gr/%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%80%CF%84%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-ifs-9-%CF%83%CF%84%CE%B9%CF%82-%CE%B5%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%84%CF%81/>
- Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομοθεσία https://www.elte.org.gr/images/files/pdf/IFRS9-BCH_Publication_EL.pdf.

- Γιώργος Βουσινάς, Εποπτεία χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων: Η μετάβαση από την Βασιλεία I στη Βασιλεία III. https://www.hiia.gr/images/pgallery/ComplianceHub/T24_CH.pdf
- E-forologia, Απομείωση περιουσιακών στοιχείων <https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=189043>.
- Taxsolution, ΔΠΧΑ 9 - ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 9 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ <https://www.taxsolution.gr/blog/resolutions-and-circulars/2016-11/25063.html>.
- Taxheaven, <https://www.taxheaven.gr/ias>
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02002R1606-20080410&from=EN>
- Accountancy Greece Issue, file:///C:/Users/matin/Downloads/7.1.3_2020_AccountancyGreece_Issue392020pp.91-94.pdf
- RSM, Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής αναφοράς 9 - Μετάβαση και Εφαρμογή <https://www.rsm.global/greece/insights/assurance-updates/diethnes-protypo-hrimatooikonomikis-anaforas-9-metavasi-kai-efarmogi>.
- Deloitte, fourth ifrs banking survey, <https://www.iasplus.com/en/publications/global/surveys/fourth-global-ifrs-banking-survey/file>.
- UNIVERSITÄT HAMBURG , Credit Risk according to IFRS 9: Significant increase in Credit Risk and implications for Financial Institutions <file:///C:/Users/matin/Downloads/SSRN-id2654120.pdf>
- EBA, EBA publishes final Guidelines on credit institutions credit risk management practices and accounting for expected credit losses <https://www.eba.europa.eu/eba-publishes-final-guidelines-on-credit-institutions-credit-risk-management-practices-and-accounting-for-expected-credit-losses>.
- Τράπεζα Πειραιώς, οικονομικές καταστάσεις <https://www.piraeusholdings.gr/el/investors/financials/financial-statements>
- Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, οικονομικές καταστάσεις, <https://www.nbg.gr/el/the-group/investor-relations/financial-information/annual-interim-financial-statements>
- AlphaBank, οικονομικές καταστάσεις, <https://www.alpha.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-stoixeia/oikonomikes-katastaseis-trapezis-kai-omilou>

- Eurobank, οικονομικές καταστάσεις, <https://www.eurobank.gr/el/omilos/enimerosi-ependuton/oikonomika-apotelesmata>
- <https://www.athexgroup.gr/el/>
- <https://www.forin.gr/>
- <https://en.wikipedia.org/>
- <https://www.naftemporiki.gr/>